

Jó Pajtás

2017. IX. 21.

71. évf., 24. szám

**Légy superhős! –
Zánkai nyár 2017**

**Fedezd fel
az erősséged!**

**Örök téma:
az örökíró**

**Morzsolhatott-e
Toldi kukoricát?**

**Mesélgető:
hogy jár a rest
Doroszlón?**

***Ha vízbe ugrik, nincs jobb
az országban a szabadkai Kuti Lilinél***

Álmom eljutni az olimpiára

Ha vízbe ugrik, nincs jobb az országban a szabadkai Kuti Lilinél

Lehet, találkoztatok nevével a Jó Pajtásban, a szabadkai újságok valamelyikében, vagy a sporthírek között. Nem furcsállanánk, mert kiváló eredményei miatt igazán gyakran szerepel a médiában. Kitűnő úszó, az ország legjobbjai közé tartozik. Pedig még csak negyedikes. Kuti Lilinek hívják, és a szabadkai Zmaj iskola tanulója, Grubanov Martinek Emília tanító kiválósága.

Mert hogy Lili tényleg jól tanul, és talán még szorgalmasabban edz. Több mint százhusz érmet gyűjtött be eddig, és 8 serleget is a magáénak mondhat. Saját korosztályában Szerbia bajnoka több úszásnemben is, ám hátúszásban, gyorsúszásban, vegyesben nemigen akad méltó ellenfele. Ezért nemigen túloztunk, amikor az alcímben megállapítottuk, ha Lili vízbe ugrik, nemigen akad nála jobb az országban.

Hogy mi kell a jó sporteredményhez? – ezt próbáltunk Lilivel, és édesanyjával, Tímeával megfejteni, de csak a sejtésekig jutottunk el. Bizonyosan kell rátermettség, kitartás, a mozgás szeretete, szülői támogatás, és főleg jó klub, jó edzővel. Lili a szabadkai Spartak úszóklubban edz Milan Jovanović edző felügyelete alatt, aki kezdettől fogva látta benne a tehetséget. Hitt abban, hogy Lili nagy eredményekre képes. Többek között az ő munkájának, odaadásának, támogatásának köszönhető, hogy a negyedik lány remek eredményeket jegyez.

Amikor azt kérdeztem Lilitől, szeret-e úszni, nagy lélegzetvétellel, határozottan vágrá: imád. Álma eljutni az olimpiára, péld-

képe pedig nem más, mint Hosszú Katinka. Ahhoz azonban, hogy álmait megvalósítsa, máris sokat edz. Ezt nem kell bizonygatni, hisz jól kirajzolódik az alakján. A szárazedzésnek köszönhetően nem csak a vízben remekel. Nemrég futásban is kipróbálta magát, részt vett a városnap 5 kilométeres futóversenyen. Sikerült helytállnia. Hétköznapjai egyébként így néznek ki: sul 12-ig vagy 12,45-ig, tanulás, 15 óraker indulás edzésre, ahol 18,30-kor fejez, de nem minden nap, mert van, amikor más időpontra, akár reggelre esik az edzés, és németórára is el kell jutnia.

Lili több mint százhusz érem büszke tulajdonosa

Szeptember elején a szabadkai városnap futóversenyen

Lili nem panaszkodik, nincs oka rá. Hiszen szereti azt, amit csinál, és az eredményei is kiválóak. Mint mondja, a kiserdei medence kiváló, és télen sem hideg számára a víz. Ráadásul jó időbeosztással mindenhova eljut, mindenre van ideje. Igaz, ebben nagy szerepe van a szülői támogatásnak, de az érdem mégis elsősorban Lilié.

Jó volt vele beszélgetni, kedves, határozott lány. Maradjon is ilyen!

N-a

Várjuk illusztrációitokat!

A tanév első számában tettük közzé pályázatunkat, melyre máris befutottak az első illusztrációk, méghozzá Debelyacsáról, azaz Torontálvásárhelyről. Lackfi János Fiúk dala és Lányok dala című költeményeinek hangulatát ábrázoló illusztrációitokat továbbra is várjuk. A két költeményt 22. számunkban találjátok meg. Kíváncsiak vagyunk, milyen gondolatokat ébresztenek bennetek a verssorok. Rajzoljátok le bármilyen technikában, és küldjétek be címünkre (e-mail-ben, vagy postai címünkre, de bárhog is, tüntessétek fel: VERSILLUSZTRÁLÓ PÁLYÁZAT) legkésőbb október 10-éig. A sikeresebb munkák megjelenhetnek lapunkban, a legsikerültebb rajz alkotóját pedig egy 4 GB-os memóriakártyával jutalmazzuk. A memóriakártya szerkesztőségünk egykori kistudósítójának, az Ausztráliában élő Farkas Józsefnek az ajándéka.

Ugyanakkor várjuk javaslataitokat, kéréseiteket, szívesen vesszük, ha:

- beszámoltok legfrissebb műszaki-élményeitekről, vagy megírtátok, mi érdekel legjobban benneteket a számítógéppel, mobiltechnológiával kapcsolatban;
- elkülditek fogalmazásaitokat, költeményeiteket, valamint rajzaitokat a Rügyfakadásba;
- megírtátok, a világ melyik részére, melyik országba utaznátok velünk;
- leadjátok poszter- vagy egyéb kéréseket, amit lehetőleg teljesítünk is. Ezenkívül várjuk tudósításaitokat!

Címünk a régi:

Jó Pajtás szerkesztősége, 21 000 Novi Sad, Vojvode Mišića 1.,
Szerkesztőségi telefon: 021/457-100,
e-mail: jopajtas.szerk@magyarszo.ro

Tóth Árpád

Őszi kérdés

Jártál-e mostanában a csendes tarlón este,
Mikor csillaggal ékes a roppant, tiszta tér,
S nagy, lassú szekerek ballagnak haza, messze,
S róluk a szénaillat meghalni visszatér?
És fájt-e, amíg nézted a nyárfást révedezve,
Hogy reszket agg fejük, az ezüstösfehér,
S hogy édes életednek újra egy éve veszve,
Mert viszi már szeptember, a nagy szénásszekér?
S ültél-e elfáradva kemény, útmenti kőre,
Merőn bámulva vissza az elvakult időkbe
És feldöbbenve: jaj! ha most ledölnél halva!
S eszméltél-e fel árván az éji hidegen,
Mikor a késő szellő, mint kósza, idegen
Eb, lábadozó simúlt s bús kezeidet nyalta?

Kézdi Kovács László:
Kutyus és gazdája az őszi erdőben

Nagyon vártuk már...

Egy röpke óra az óbecsei Petőfi Sándor iskola új ötödikeseivel

Nem is olyan könnyű ötödikesnek lenni. Ha nem ilyen viccesek a tanárok, mint ahogyan a költő leírja a versében. Valóban nem könnyű ötödikesnek lenni! Eddig a jószágos tanító néninél mindig egy osztályban tanultak, most meg minden órán más-más szaktanterembe kell vándorolni. Meg alkalmazkodni is kell legalább tíz tanárhoz... Meg az a sok házi feladat!

No, de lássuk, az óbecsei Petőfi Sándor iskolában hogyan találták föl magukat az ötödikesek. Itt vagyunk az előcsarnokban, ahol az új, egyenesen Németországból érkezett ülőgarnitúrán foglalunk helyet. Szűcs Budai Engelbert magyartanár diákjai ők: Horvát Zsasklin, Pekár Dijana, Deák Gréta, Kádas Anna, Deák Evelin, Kiskomáromi Zsolna, Koncz Antónió és Varnyú Zalán.

Itt van az oszi, a matematikatanárnő, Nacska Erika is, akitől megtudjuk, az 5. c osztályban húszan koptatják a padokat, azokat, melyekre nagyon kell vigyázni, Németországból érkeztek!

– Nagyon örülök, hogy ilyen jó képességű osztálynak lehetek az osztályfőnöke – mondja a tanárnő. – Mind a természettudományok, mind a művészetek terén megállják majd a helyüket. Máris nagy lelkesedéssel készülnek az európai nyelvek napjára, melyet szeptember 26-án tartunk itt az iskolában. A mi osztályunk a német

Az ötödikesek az osztályfőnökükkel

nyelvet mutatja be, valamint azokat az európai országokat, amelyekben a legnagyobb számban élnek németek: Németországot, Ausztriát, Svájcot. Standokat állítunk föl, ahol lesz majd óra, Toblerone...

Amikor fölolvastam Kazal Soma versét, az ötödikesek mosolyogva mondják, éppen ma kapják ki az ellenőrzőt magyarból...

– Nagyon vártam már, hogy ötödikes legyek – jelenti ki elsőként Zsasklin. – A testvérem mesélt a felső osztályokról, a tanárokról, s csak jót hallottam róluk. Máris megszerettem a biológiát, matematikát. Dijana is csak jókat hallott a kereszttestvérétől a tanárokról, s ő is megbizonyosodott, hogy nem kell félni az ötödiktől, a tanároktól.

– Én is a matekot szerettem meg – mondja –, s a németet. Máris készülünk a nagy kiállításra, melyet az európai nyelvek napjára szervezünk.

Arra a kérdésre, hogy hiányzik-e a tanító néni, kórusban mondják: – Nagyon!

Gréta meg a hetedik tesójától hallott sok mindent a főléről.

– A nyáron már gondoltam az iskolára – mondja Gréta –, bevásároltam, ami kellett. Vártam már nagyon, hogy én is felsős legyek.

Anna tavaly a szavalók közt jeleskedett, idén is biztosan ott lesz a legjobbak közt.

– Negyedik végén egy kicsit féltem a főlőstől – meséli –, de most már örülök, hogy felsős vagyok. A zenetanárnő nagyon kedves, megkedveltem a matekot is. A tanító néni nagyon hiányzik mindannyiunknak, egyszer a fél osztály beült a kis elsőskö közé. Idén is szeretnék majd szavalni.

Evelin neve nem ismeretlen a Jó Pajtás olvasóinak, ugyanis itt is és határon túl is szép eredményeket ért el a szavalásban.

– Tetszik az ötödik osztály, idén is szavalok majd, meg a népmesemondó versenyen is ott leszek. A nyáron már megtanultam egy mesét. Meg idén is szinkitűnő tanuló szeretnék lenni.

Zsolna is a legjobb szavalók közt volt alsóban.

– A nyáron én is készültem a versenyre – mondja –, idén is megyek népmesemondó és szavalóversenyre. Meg szinkitűnő tanuló is szeretnék lenni.

Antónió neve sem ismertlen a Jó Pajtás olvasói előtt, ott volt tavaly az ÁMV-n, első lett szólóéneklésben, s zongorán kísérte magát.

– Én is vártam, hogy ötödikes legyek – mondja –, s a nyáron egy kicsit ismételtam is. A magyar ellenőrzőn mindent tudtam. Igaz, mi nem a füzetbe írtuk, mint ahogyan a versben van, hanem egy lapra. Elolvastam a Rosszcsont Petit, mert részt szeretnék venni a könyvtár versenyén, a bibliójátékokon. Egy népmesét is megtanultam a nyáron... Természetesen a Petőfi Sándor Magyar Kultúrkör néptáncsoportjában továbbra is táncolok majd. Meg szinkitűnő tanuló akarok idén is lenni...

Zalán tavaly is matekversenyen jeleskedett.

– Én is sokat hallottam a testvéremtől az ötödikről, s vártam nagyon. Csupa jókat mesélt, s nem csalódtam. Jók a tanárok. Én is szinkitűnő tanuló szeretnék lenni, mint tavaly. Meg a matekversenyen idén is ott leszek! Ezenkívül nagyon szeretném, ha idén az oszi szervezne nekünk egy kirándulást a hegyekre.

Koncz Erzsébet

Kazal Soma

Ötödikes lettem

*Idén ötödikes lettem,
Hátamra nagy terhet vettem.
Vajon meddig kell viselnem?*

*Reggel többet nem alhatok,
Karikás szemmel pislogok,
Fáradtan iskolába baktatok.*

*Fülem szaggatja a csengő,
Csak ne én legyek ma az első!
Bár elrejtene egy felhő!*

*Tanár belép, szava harsan:
Takács Elek, felelj gyorsan!
Mi történt a kőkorszakban?*

*Lábam remeg, szívem dobban,
Szájam feleletre moccan,
Eldadogtam, amit tudtam.*

*Tanár hallgat, tollat ragad,
Ellenőrzőm nála marad,
Halkan mordul: Hordd el magad!*

*Helyre megyek és lerogyok,
A füzetben egy ötös ragyog!
Fellelegzek, boldog vagyok!*

Éljen Zánka, éljen a nyár!

Három autóbussznyi, csaknem 150 vajdasági diák töltötte a nyár egy szeletkáját a Balaton partján

Az újvidéki székhelyű Vajdasági Magyar Pedagógus Egyesület szervezésében 2017 nyarán három autóbussznyi, azaz összesen kb. 150 vajdasági magyar általános iskolás gyermek vehetett részt Magyarországon, a Balaton partján az Erzsébet-táborban (az ott készült felvételeket láthatjátok a 2. oldalon). A kiváló szervezés Nagy Nikoletta titkárnő érdeme. Nem kis feladat volt Vajdaság ennyi településéről gyerekeket szervezni egy időbe és egy helyre, összehangolni az indulást és érkezést. Íme, hány helyről érkeztek a résztvevők: *Nezsény, Oromhegyes, Temerin, Káptalanfalva, Csantavér, Nemesmilitics, Csonoplya, Bajmok, Zenta, Ürményháza, Szabadka, Kispjac, Zombor, Doroszló, Beodra, Erzsébetlak, Szerbittabé, Ada, Péterréve, Mohol, Muzslya, Szentmihály, Nyékince, Lukácsfalva, Szenttamás, Bácsföldvár.*

A tábor helyszíne Zánka volt. Időpontja a 4. váltás, azaz a 2017. július 9-től 14-ig terjedő időszak. A táborba magyar nyelven tanuló vagy magyar anyanyelvpolásban részt vevő, valamilyen versenyben kimagasló eredményt elért diákok vehettek részt.

A vajdasági csoport vezető tanárai az alábbi pedagógusok voltak:

Bicskei Angéla (Oromhegyes), **Brindza Ervin** (Zombor), **Brindza Ildikó** (Doroszló), **István Ervin** (Csantavér), **Kávai Bozsó Ildikó** (Kispjac), **Kuhl Erzsébet** (Temerin), **Lukács Gabriella** (Muzslya), **Medgyesi Angyal** (Oromhegyes), **Nacsa Gabriella** (Temerin), **Polyák Szollár Anna** (Péterréve), **Szabó Gábor** (Csantavér), **Szabó Márta** (Nemesmilitics), **Tóth Lendvai Heléna** (Muzslya) és **Volas Cibula Eleonóra** (Nagykikinda).

Minden csapat saját színt kapott a táborba érkezéskor. A vajdaságiak színe a citromsárga volt. „Sárga, mint a napsugár./Minden pecsét nekünk jár!/Éljen Zánka, éljen a nyár!” (A sárga csapat mondókája.)

A tábori életet a narancssárga pólóba öltözött TESO-k (Tábori Együttműködést Segítő Operatív munkatársak) tették gördülékenyebbé.

Zánka madártávlatból

Szálláshelyünk idén a téli házakban volt, az 5-ös és 7-es házban.

A hosszú, kerülőutakon megtett utazás után (Szabadkáról 8 órányi út, de a bánáti gyerekek közül volt, aki már hajnali 2 órakor útnak indult) a legnehezebb volt számunkra a hosszadalmas regisztráció (kb. két óra). Mire elfoglalhattuk a szobánkat, már este hét óra volt.

A többi nap már gördülékenyen telt. Nagyon kedveltük a reggeli tornát, aminek az egyik refrenje még mindig a fülekben cseng: „Légy szuperhős, ments világot, s ne kérj érte pénzt!”

A foglalkozásokra idén még az indulás előtti napokban be kellett jelentkezni, pontos létszámmal. Ez Szabó Márta és Nagy Nikoletta munkája volt.

Táborba érkezéskor a gyerekek hátizsákot kaptak, melyben egy fűzet is volt, több egyéb hasznos tárgy mellett. Egész héten ebbe gyűjthették a pecséteteket. Miután összeszámolták csapatonként, illetve színenként a különböző aktivitásokon szerzett pecséteteket, utolsó este, táborzáráskor kihírdették a győzteseket. A vajdasági csapat a **Kalandor** kategóriában győzött. Az állandó programok a következők voltak: szabályismereti játékok, kincskereső, tábori olim-

pia, sportbajnokságok, honfoglaló játékok, egy kis Szafari, 1 perc és nyersz, vizes móka, ki mit tud?, hősök napja, kalandpark, koncert, színház, sárkányhajó, sétatábor, trambulin, népi játszótér, sportpályák és gokart.

A diákok egyéb előadások mellett a Kaláka együttes koncertjén, a Langeléta együttes előadásán vehettek részt, megtekinthették a Többsincs királyfi című színdarabot, illetve a Rómeo és Júlia című előadást.

Az idei táborozásból az egynapos kirándulás kimaradt.

A legnagyobb élmény mindannyiunk számára a sárkányhajózás volt. Különösen azért, mert többszörös olimpiai és többszörös világbajnokok is velünk voltak. Az egyik vajdasági csoport különleges élménye, hogy a húsz gyerek együtt evezhetett **Storcz Botond** és **Csabi Edvin** világhírű magyar sportolókkal.

Mindannyiunknak feledhetetlen élmények voltak ezek.

A visszaút szerencsére gyorsabb volt. Kilenc órakor indultunk a táborból, és három óra körül már Szabadkán voltunk.

Brindza Ildikó

Fotó: H. Szabó Sándor

Hely, alkalom bőven volt sportolásra

Hangulatos előadások várták a táborozókat

Szép, ha szép a szó

A rokon érdeklődésűek körében lehet feltöltődni igazán, vallja a hatodikos temerini Pásztor Dávid, aki lapunknak köszönhetően részt vett idén a kishegyesi Szép Szó Táborban

Tavaly ősszel udvarnoki szavalóversenyünkön figyeltünk fel a tehetséges és népes temerini versenyzőtábor egyik tagjára, az akkor ötödikes Pásztor Dávidra. A temerini Kókai Imre iskola diákjai rendszeresen megjelennek a Szűcs Imréről elnevezett gyermekversmondó vetélkedőnkön, és sokakkal együtt vállalják a hosszú utat Udvarnokra, a körülbelül ezer fős bánati helységbe, ahol a mi vetélkedőnk az egyetlen magyar nyelvű rendezvény.

Dávid szereti a verseket

Eminens zsűri tagjai is felfigyeltek Dávid teljesítményére, és azon kívül, hogy az ötödik és hatodik osztályosok közül első díjjal jutalmazták, elnyerte a Vajdasági Magyar Versmondók Egyesülete ajándékát, és ezáltal részt vehetett az idei kishegyesi Szép Szó táborban. Dávid élt a lehetőséggel.

– A rokon érdeklődésűek körében lehet feltöltődni igazán. Nagyon-nagyon jól éreztem magam a táborban! – vallotta be a nyári szünet vége felé, amikor otthonában felkerestük. – Sok mindent megtanultam, olyan dolgokat hallot-

Édesapja műhelyében is szeret foglalkoskodni, van, amit ő egyedül szerel

tam, amire korábban nem is gondoltam. Érdekes volt, ahogyan ízekre szedtük a költeményt, és felépítettük. Új barátokat szereztem, egy hétköznapi életben a szép szó bűvkörében éltünk.

Dávid szinte korát meghazudtoló érettséggel tud beszélni a versről, a szép kiejtés, a tiszta beszéd fontosságáról. Korábban azt mondta: *A vers egy kihívás, és nekem nagyon tetszik, mivel mindig inspirál, hogy jobbakat és jobbakat mondjak. Jobban és jobban mondjam.*

Most sem gondolja másként, sőt megerősödött ebben a hitében, méghozzá a Szép Szó tábor szervező Vajdasági Magyar Versmondók Egyesületének köszönhetően. Tervei szerint nem hagyja abba a versmondással való foglalkozást, ellenkezőleg, ha teheti még inkább elmélyül benne.

A Szép Szó Vers- és Prózamondó Tábor lapunk, a Jó Pajtás szavalóversenyének is jelentős támogatója. Az együttműködésnek köszönhetően reméljük, a jövőben újabb tehetségek juthatnak el a táborba.

Készülődünk az őszi szavalóversenyünkre

Szerkesztőségünk is megkezdte az előkészületeket a november elején megtartandó 7. Szűcs Imre Gyermeversmondó Versenyre. Reméljük, újra találkozunk a már ismerős versmondó tehetségekkel, és új arcok, új tehetségek is felbukkannak. A részletekről a következő számainkban számolunk be.

Felhívás a Bátaszéki Matematikaversenyre

Az Újvidéki Módszertani Központ a 2017/2018-as tanévben is megszervezi a Bátaszéki nemzetközi matematikaversenyt.

Kérjük azokat az iskolákat, amelyek szeretnék részt venni a matematikaversenyen, hogy részvételüket jelezzék az umk@eunet.rs e-mail címre. A benevezési díj 300 dinár amelyet a következő számlaszámra kell befizetni a vajdasági döntő előtt: 340-11011034-81.

Jelentkezési határidő: 2017. október 15.

I. forduló: iskolabajnokság, határidő a tesztek beküldésére 2017. november 30.

II. forduló: vajdasági döntő (Petőfi Sándor Á.I., Újvidék), 2018. februárja.

Nemzetközi döntő: 2018. márciusa.

A területi fordulóra minden évfolyamról a hat legeredményesebb tanuló kap meghívást Újvidékre, a Vajdasági döntőre. A területi fordulóról a felső évfolyamok legjobbjai jutnak tovább a márciusi bátaszéki döntőre.

Az immár 29. alkalommal megszervezésre kerülő verseny célja a matematika iránti érdeklődés felkeltése, a matematikai képességek minél magasabb szinten való kibontakoztatása, a matematikai tehetségek képességeinek fejlesztése, gondozása.

A verseny országos koordinátora az Újvidéki Módszertani Központ.

Az idei rendezvényen is megbizonyosodhattunk, hogy a tábor számos szárnypróbalgató versmondó és verskedvelő fiatal gyülekezőhelye, ahol színészek, rendezők, koreográfusok és drámapedagógusok gondolatait, tapasztalatait hallgatva sajátíthatják el a versmondás csínját-bínját. A tábor színvonalát a résztvevők száma is alátámasztja. Vajdaság minden részéből, de Magyarországról is érkeztek gyerekek és fiatalok. A legfiatalabb résztvevő 8, a legidősebb 25 éves volt. Újvidéktől Muzslyáig, Szabadkától Pirosig számos vajdasági településről jöttek a résztvevők, de Magyarország több városából, Szegedről, Győrből, Magyarszerdahelyről, Budapestről is. A tábor témáját idén a népmesék és Arany János születésének 200. évfordulója határozta meg.

Szabadka város és a környékbeli települések általános és középiskolás diákjai, akik katolikus hittanra járnak, szeptember 9-én részt vettek a felújítás alatt álló székesegyházban azon az ünnepélyes tanévkezdő szentmisén, amelyen tanáraikért, szüleikért, hitoktatóikért és a testi-lelki fejlődésünkért munkálkodó jóindulatú emberekért imádkoztunk. **(Koleszár József)**

Az iskola zsbongójában áadtuk a matematikai tábor résztvevőinek a szorgalmukkal kiérdemelt diplomákat. Érmeket is kaptak azok a résztvevők, akik helyezést értek el a sakkversenyen, a Rubik-kocka kirakásában vagy tollaslabdában. A sok hasznos tartalom mellett a

A palicsi Miroslav Antić iskola hírei

tábor résztvevői jól érezték magukat, barátkoztak és kellemes emlékekkel várják a jövő évi találkozást. A tábor fényképeit Bognár Nóra tavalyi nyolcadikos diák készítette. **(Mészáros Balázs Zsuzsanna)**

A palicsi Miroslav Antić Általános Iskola Szerbia első 200 iskolája közt van, amely kísérleti jelleggel bevezette az elektronikus naplót. Ez a szolgáltatás lehetővé teszi a tanárok, az osztályfőnökök és az igazgató számára, hogy gyors, egyszerű és megbízható módon vezessék a tanulóokra vonatkozó nyilvántartást. A napló teljességgel helyettesíti az eddigi

papír naplóformát, valamint betekintést nyújt az adatokba.

Csökkenti a hibalehetőséget, a részrehajlást a tanuló tudásának osztályzását illetően és követhetővé teszi a tanuló előmenetelét, a tanár és az iskola munkáját.

Az osztályzás tárgyilagossággal ezzel a módszerrel, ha a tanárok csak a saját tantárgyuknak az osztályzatait láthatják és más tantárgyakba nincs betekintésük.

A szülők hamarosan hozzáférhetnek az elektronikus napló gyermekükre vonatkozó részéhez. Az igazolatlan órákról való értesítés a saját e-mail-címükre fog érkezni.

Amikor a rendszer teljesen üzemképes lesz, a szülők üzenetben is értesülhetnek az óráhiányzásokról, a dicséretekről és a megjegyzésekről. **(Aleksandar David)**

Kistudósítók Szabadkán

A szabadkai J. J. Zmaj iskola 4. c osztályában megalakult a kistudósítók csoportja. A múlt héten tartották az első foglalkozást, amikor kishír írásával próbálkoztak. Az eredményt **Grubanov Martine** **Emília** tanítónő eljuttatta szerkesztőségünkbe:

A szabadkai J. J. Zmaj iskola 4. c osztályában elég sok minden történt a héten. Iniciális tesztet írtunk magyarból és matematikából. A matek elég rosszul sikerült. Sajnos, én is köztük voltam. **(Kuti Lili)**

Hatan jelentkeztek az osztályból magyar emeltszintűre. Többek között én is. Az első órán azt a feladatot kaptuk, hogy hírt írjunk az osztályban történt dolgokról. **(Szakáll Hargita)**

Beteljesült egyik régi vágyam, álmom. Megkaptam a lovamat! **(Kávai Renáta)**

Angolból új tanárnőt kaptunk. A neve Marina. Nagyon kedves és szép. Szerintem vele könnyebb lesz a tanulás. **(Kujundzsity Tifani és Ivankov Lilla)**

A 4. c osztályba egy új tanuló érkezett – én. Az osztály titkos szavazással megválasztott elnöknek. Örültem. **(Horváth Mónika Nap-sugár)**

Rajzsiker Bulgáriában

Egy Szófiában (Bulgária) meghirdetett nemzetközi rajzpályázaton sikeresen szerepeltek a szabadkai J. J. Zmaj iskola 4. c osztályának tanuló lányai. Kujundzsity Tifani arany minősítésű, Gabric Tímea és Erdélyi Pataki Lára ezüst minősítésű oklevelet kapott rajzáért.

A felvételen (balról) Tímea, Lára és Tifani

János vitéz útitársa voltam

János vitéz és én megérkeztünk a francia királyhoz és átadtuk neki a királylányt. A francia király nagyon megörült, mondta hát nekünk:

– Köszönöm, hogy visszahoztátok az én kedves lányomat. Jutalmat adok nektek. János vitéz, neked odaadom kedves lányomat, hűséges útitársadnak pedig egy zsák aranyat.

De János így felelt:

– Nem fogadom el, mert otthon vár szerető Iluskám.

A francia király erre azt mondta neki:

– Legalább az aranyat fogadjátok el, szükségetek lesz még ár. Na, de meséljétek el, hogyan jutottatok el ide?

János vitéz elkezdte mesélni:

– Nos, hát én árva gyerek voltam, míg be nem fogadtak engem. Mikor felcseperedtem, találkoztam az én hűséges útitársammal, és azóta együtt megyünk mindenfelé. Nekem van egy szeretőm, akit Iluskának hívnak. Nem figyeltem a nyájra, útitársam pedig szundikált egyet. A birkák meg elfutottak. A gazdánk elzavart bennünket. Akkor útnak eredtünk, és találkoztunk a zsványokkal és beálltunk közéjük. Majd amikor a rablók teleítették magukat borral és elszundítottak, akkor felgyújtottuk a házukat. Menekültünk is tovább. Másodszor a katonákkal találkoztunk. Azokhoz is beálltunk. Megtudtuk, hogy ők a magyar katonák, és indulnak, mert a törökök elfoglalják Franciaországot. A szerencsekirálynak hála a kutyafejű tatárokkal nem harcoltunk. Most pedig itt vagyunk.

Miután János elmesélte ezt, elindultunk hazafelé.

Frank Boglárka, 5. osztály, Petőfi Sándor iskola, Óbecse

Az én tréfás mesém

Hol is volt, hol nem is volt, a hetedhét országon se túl, ahol a malac az orrával Herkules-csontot túr, élt egyszer egy pingvin.

Nem is egy, hanem több millió pingvin volt. A pingvinek nagyon szerettek állatosat játszani, nyaralni és szaunázni. Az apuka, aki húszéves volt, és az anyuka, aki kilencszázkilencvenkilenc és fél éves volt, mindig csak a kanapén ültek, ami nem is volt. Egyszer jövőre azt mondta az asszony, hogy majd elmennek Adára Mike bácsihoz. Amikor elindultak Mike bácsihoz, Mike éppen a piacra ment iphone hetvenet venni magának a saját szülinapjára.

Amikor már a pingvinek odaértek Mike házához, akkor az anyuka és az apuka megint a kanapén ült. Már nyolcvankilenc napja várják az öregembert, de még mindig sehol senki. De aztán megjelent a bácsi Samsung minivel. Nagyon megörült Mike, hogy láthatja az unokáit és a fiát. Bementek a házba és beszélgettek a pénzről, hogy ki a gazdagabb. Azután Mike bácsi meghívta a rendőroket, a mentőket, a szomszédokat, és a többi rokonságot is. Mulattak, ettek, ittak. A buli végére Mike meglátott egy szép unikornist és fülig szerelmes lett belé. Másnap össze is házasodott az unikornis anyjával.

Mike és az öregasszony boldogan éltek örökre.

Györe Mike, 5. osztály, Cseh Károly iskola, Ada

Őszi falevelek

Oláh Jázmin, 2. osztály, J. J. Zmaj iskola, Magyarkanizsa

Haragban a világgal

A nevem Vivien. Tizenhárom éves vagyok, és abban a korban vagyok, amikor senki nem ért meg, és semmi sem jó. Elég sokszor akadok ki, és nem tudom irányítani a dühömet. Amikor kiakadok, akkor nem is lehet hozzám szólni, s olyankor sem, amikor iskolából jövök haza, és hullafáradt vagyok.

– Sziasztok megjöttem – köszöntem mindenkinek.

– Szia, mi volt a suliban? – kérdezte anya.

– Semmi különös, tornából távolugrást gyakoroltunk, magyarból kikérdezte a házi olvasmányt, a többi órán meg haladtunk az anyaggal. Most meg megyek és bedőlök az ágyamba, úgy érzem magam, mint egy hulla – feleltem.

Bementem a szobámba és befeküdtem az ágyba. Elővettem a telefonom, felmentem a facebookra, instagramra, snapchatra és megnéztem, írt-e valaki messengeren. Fél óra múlva úgy döntöttem, alszok egy kicsit, mielőtt elkezdénék tanulni. Amikor már majdnem elaludtam, bejött a húgom.

– Vivi, alszol? – kérdezte.

– Most, hogy felkeltettél, nem – emeltem fel a hangom.

– Anya azt mondta, segítsél a magyar házimban – mondta.

– Hagyjál, most nem érek rá, majd később. Majdnem elaludtam – feleltem.

– De csak majdnem – mondta. Egy kis idő múlva folytatta: – Most kéne a segítség, mindjárt mennem kell táncra – mondta.

Mi az, hogy mindjárt? Csak fél három lesz, és ötre mész táncra – mondtam majdnem kiabálva.

– De még kell tanulnom is. Na, akkor segítesz? – kérdezte.

– Persze – adtam meg magam.

Miután segítettem a húgomnak, az én házimat is meg kellett csinálnom, ami általában elég sok. Örülök, hogy ha a tanulással együtt megvagyok három óra alatt. Mikorra ezeket befejeztem, addigra elegendem lesz, és ki akarok menni a friss levegőre.

– Anya, elmehetek sétálni az egyik barátnőmmel? – kérdeztem. – Mindent megtanultam – tettem hozzá.

Anya gondolkodott egy ideig, végül így válaszolt:

– Elmehetsz, de hatra legyél itthon, és mielőtt elmész, kipakolnád nekem a mosogatógépet? Kérlek, nagyon fáj a lábam!

– De, anya, aj, mindjárt szétrobban a fejem! Csak hatig lehetek? Azt mondtad, hétköznap maximum nyolcig lehetek – akadtam ki.

– Hétre itthon vagy, és öt perc alatt kipakolod a mosogatógépet – mondtam.

– Argh..., nem értesz semmit, az iskola nagyon nehéz, kikészülök, mire befejezem a tanulást, ha telefonozok, az nem jó, ha olvasok, nem hagyok békén, ha meg ki akarok menni, akkor meg az nem jó. Mondd meg, mi a jó! – kiabáltam és becsaptam az ajtót.

Elindítottam a zenét és elvoltam a saját világomban. A zene és az olvasás a legjobb időtöltés, és hasznos is.

Egy óra múlva kimentem enni. Anya odajött hozzám, megölelt. Viszont nekem az ölelést, és bocsánatot kértem. Amikor ránéztem az órára, már fél tíz volt. Rendbe hoztam magam, és mindenkitől elköszöntem.

Szűcs Vivien, 8. osztály, Cseh Károly iskola, Ada

Jó az iskolában

Nyári Szuzanna, 2. osztály, Arany János iskola, Orom

Kedves Pajtások!

A tanév folyamán nagyon sok olyan írást kapok tőletek, amelyben olvasmányélményeiteket fogalmazzatok meg nagyon változatos formában. Ezeket az írásokat elemezve állapítom meg újra és újra, hogy a könyv szeretetének, az olvasásnak köszönhetjük a figyelemfelkeltő könyvismertetőket, a könyvajánlókat, az író gondolatvilágára hangolódó, a cselekmény egy-egy szálának továbbszövésére épülő fogalmazásokat. Szinte észrevétlenül, egyszer csak az író elengedi a kezeteiket, és megalkotjátok a saját meséteket, verseteiket, elbeszéléseket. Már csak ezért is jó, ha könyvbarátok maradtok.

Munkáitokra nagyon számítunk!

Barátsággal: Nagy Magdolna

Nyári szünet

Amikor megkezdődött a szünidő, jó érzés volt, hogy nem kell többet korán kelni és a nehéz táskát cipelni.

A szünet elején elmentem Judittal, az unokatesómmal Szabadkára, a lakására, ott is aludtunk. Judit reggel ment iskolába. Nagyon jól aludtam vele. Remélem ő is. Aztán mentünk haza. Kis idő múlva utaztunk a tengerre. Tíz napig ott úszkáltunk Novi Vinodolskin, ami Horvátországban található. Ott van egy kis sziget, ahova mindig elúszunk. Augusztus elején értünk haza. Sajnos, lemaradtam a búcsúról a falumban. Elmentünk még Emmáékka Dávodra, az élményfürdőbe, aztán Ritával, a barátnőmmel az apatini Junaković gyógyfürdőbe. Jól kifürödtem magam. Egyik vasárnap pedig ellátogattunk a szilágyi búcsúba, ahol estig társalogtunk. Aztán már kezdtem egy kicsit unatkozni. Hamarosan már készülődtünk is a sulikezdezéshez.

Elkezdődött a tanítás. Jó érzés találkozni az osztálytársakkal.

Buják Réka, 5. osztály, József Attila iskola, Kupuszina/Bácskertes

A tatám

Az én tatám neve Linka Mátyás. Hetvenkilenc éves.

Ősz haja van, kék a szeme, picit alacsony. Mindig jó kedve van neki, és szereti, ha kimozdulhat. Jót tesz az öreg testének a séta. A téli idők alkalmával viszont bennmarad. Sok meglepetést szokott nekem adni. Egyszer hozott nekünk egy facsemetét is, nagyon megörültem neki. Rengeteg ládát is készített a tengerimalacoknak és a nyúlak. Nagyon szereti a kutyánkat. Amikor eljön hozzánk, benyit a kapun, rögtön ugrik hozzá a kutya. Van neki is két kutyája, meg három macskája. Nagyon szeret barkácsolni. Amikor elmegyek, úgy érzem magam, mintha még a 60-as években lennék. Minden olyan régies, a tálak, szobák, ételek, evőeszközök, udvar, bútorok stb. Még két évvel ezelőtt fekete-fehér tévéje volt, de most már színes van. A telefonja nagyon régi.

Ő a világ legjobb tatája.

Surányi Konstantin, 5. osztály, Hunyadi János iskola, Csantavér

Szünidei élményem

Ivankov Lilla, 4. osztály, J. J. Zmaj iskola, Szabadka

Osztálytársaim csínytevései

Az én osztályomban három jómadár van, Karvák Ádám, Kovács Ákos és Ruzsványi Dávid.

Ádám mindig beleszól a tanárnő mondanivalójába, Ákosnak mindig valami rosszaság jár az esze, Dávid pedig mindig idegesíti a lányokat. Ma matekóra elején Dávid meg Ádám kitalálták, hogy filctollat fognak dobálni a terem egyik oldalából a másikba. Teodórárt meg engem nagyon idegesített ez, így megpróbáltuk elvenni tőlük az írószert. El is vettük, csak nem számítottunk rá, hogy Ádám Inesztől „lopni” fog filcet. Inesz nagyon mérges lett, és kergetni kezdte Ádámot, ő pedig dobta Ákosnak. Mielőtt Ákos megfoghatta volna, Kata elkapta a tollat. Megnézte, hogy minden rendben van-e vele, hát látta, hogy teljesen behorpadt. Inesz is megnézte, és majdnem sírva fakadt. Ez egy csínytevés volt, de van még legalább száz. Itt van még egy példa. Egyszer valamiből ellenőrzőt írtunk, azt hiszem biológiából. Ádám felkiáltott:

– Kész vagyok!

– Akkor add át – mondta a tanárnő.

– Nem, még nem! – szolt vissza Ádám.

Utána egész órán beszélt Ákossal, közben el is lopták a táskámat. Folyamatosan zavarták az órát. Rettenetesen idegesítőek voltak. A tanárnő már elvette az összes kis játékukat, amikor Ádám elővett egy apró valamit és át dobta Ákosnak.

– Akkor add át az ellenőrzőt! – mondta végül a tanárnő.

– Mindjárt, mindjárt!

A tanárnő elvette tőle az ellenőrzőt, Ádám meg csak nézett utána.

Ilyenek az én osztályom csínytevői.

Kovács Nemes Kata, 5. osztály, Petőfi Sándor iskola, Újvidék

Az én tanító nénim

Szeretem az én tanító nénimet, hisz az élet iskolájának helyes útjára ő vezet. Ő tanított meg bennünket olvasni, a mesék világába beleolvadni.

A számokkal is tudunk kacérkodni, megtanultunk összeadni és szorozni. A színekkel is jól tudunk bánni, s tudjuk, hogy az átjárón nem szabad csak úgy átvágni! Mindennek megvan a saját rendje, tehát rendtelenségnek itt nincs is helye! A tudást, az illetet csakis a tanító néninek köszönhetjük meg! Ő a mi másik édesanyánk, aki szép szóval, figyelmesen ügyel ránk. Számtalanszor csínytevésünkkel gondot okoztunk neki, de belőle csak a szeretet és a jószág árad. A jószágát talán szavakkal ki sem lehet fejteni, ezért sokszor és számtalanszor megköszönjük neki, hogy ő a miénk és mi az övéi lehetünk, és hogy gyermekkorunkat szebbé tette!

Márki Vivien, 4. osztály, Szervó Mihály iskola, Muzslya

Mi lesz velem néhány év múlva?

Engem már kisgyerek korom óta foglalkoztat az a kérdés, hogy mi lesz velem néhány év múlva, de még nem találtam rá pontos választ.

Kisgyerek koromban nagyon sok minden akartam lenni. Alsós koromban tanár vagy ügyvéd szerettem volna lenni. Amikor elkezdtem a felső osztályt, egyre jobban az informatika felé fordult az érdeklődésem. Mostanra már el is határoztam, hogy informatikusnak fogok tanulni, de előbb be kell fejezmem a megfelelő középiskolát. A középiskola után keresnék magamnak egy jó állást, ahol kihasználhatom mindazt, amit megtanultam a hosszú évek során. Néha elmennék a barátaimmal szórakozni, de amikor csak lehetne, a munkán belüli dolgokkal foglalkoznék. Az évek során gyűjtött tapasztalatokkal pedig megpróbálnék külföldi munka keresésével. A külföldi munka izgalmasabb lenne, mivel nagyobb kihívást jelentene számomra. Az elején nehéz lenne a beilleszkedés, de idővel megszoknám az új környezetet és a nyelvet. A beilleszkedéssel egyre több és nehezebb munkát végeznék el.

Számomra ez a jövőbeli elképzelés ideális lenne mindenhez, amire szükség van az ember élete során.

Sébők József, 8. osztály, Hunyadi János iskola, Csantavér

Álomiskolába jártam

Egyszer mentem a boltba és láttam egy úrhajót.

A lények az úrhajóból elvittek egy álomiskolába. Amikor beléptem az álomiskolába, a tantermek csokiból voltak, a könyvek pedig csipszből. Minden órán kimentünk a fagyjudvarra. Amikor bejöttünk a fagyjudvarból, aki jó volt, kapott egy mogyorós csokit. A legjobb az volt, hogy uszonnára csokit, szörpöt, fagyit, almát kaptunk. Ebédre húst, krumplit, levest és pizzát ettünk. Tanultunk úrhajót irányítani. Akkor aztán a lények azt mondták, hogy haza kell mennem, mert a szüleim keresnek.

Amikor hazahoztak, anyu rögtön bevitt a házba. Nagyon hiányzott az álomiskola.

Gyurin Mia, 3. osztály, József Attila iskola, Újvidék

KATASZTRÓFA

Így kebelezte be a Karib-térséget az Irma

Különleges, egyben döbbenetes képet készítettek a pusztító hurrikánról, az Irmáról szeptember 8-án, amikor épp Kelet-Kubánál járt. A trópusi ciklon később a floridai partoknál tombolt, sok ember halálát követelve. A kép születésekor a hurrikán már 4-es erősségű volt az ötfokozatú Saffir-Simpson-féle hurrikán-skálán, maximális szélsősége pedig a 250 kilométer per órát is majdnem elérte, így nem csoda, hogy pusztított, amerre járt.

A felvételen egyszerre jelennek meg az éjszaka és nappal rögzített adatok. A keleti parti idő szerint reggel 8-kor készült kép bal oldalon még este van, míg a felvétel jobb oldalát már megvilágítja a Nap. A bal oldalon a vízfelhők kékek, a jégfelhők szürkésfehér árnyalatúak, a víz fekete, a szárazföld pedig fehér. A nappali területeken a sekélyebb tengeri régiók és szárazföldek valódi színüket adják vissza.

Fotó: NASA

IMPLANTÁTUM

Hol a jegye? A kezében!

Egy újításokra hajlamos svéd vasúttársaság még a nyár elején mutatta be legújabb fejlesztését, de a téma érdekessége miatt máig napirenden van.

Svédország nemzeti, állami vasúttársasága már eddig is élen járt a digitális megoldások alkalmazásában, de nemrég egy nagy visszhangot kiváltó, a világon egyedülre még egyedülálló újítást vezettek be: amennyiben az utas egy olyan mikrochipet visel a bőre alatt a kezén, mely alkalmas a digitális jegy tárolására, a

társaság elfogadja ezt a formát is. A technológia természetesen a kis távolságból vezeték nélküli adatátvitelt biztosító NFC-n (Near Field Communication) alapul: a vasúti kalauz a kéz fölé tartva egy megfelelő szoftverrel ellátott okostelefonnal olvassa le az adatokat. Azok használhatják ezt a módszert, akiknek már van implantátumuk – és ők azért még nagyon kevesen vannak: eddig hivatalosan kétezer olyan emberről tudnak Svédországban, aki beültetett magának ilyen, többségük a technológiai iparban dolgozik.

Így inkább egy kísérletről van szó, bizonyos mértékben tesztelésről, és talán népszerűsítésről is. Inkább azt várják tőle, hogy a tapasztalatok újabb fejlesztési ötleteket adnak.

A nyári bevezetéskor még akadtak kisebb technikai problémák, pl. a szkenneren nem a jegy jelent meg, hanem az illető LinkedIn profilja, illetve lassan haladt a kalauzok telefonjainak frissítése az új szoftverrel, de állítólag mára már kinőtték ezeket a gyerekbetegségeket. (IT Café)

CSILLAGÁSZAT

Nem egyedül érkezett a méretes aszteroida

Az 1981-ben felfedezett kisbolygó, a Florence hétmillió kilométerre haladt el a Föld mellett szeptember 1-jén, a NASA pedig egy 70 méter átmérőjű antennával figyelte meg a kaliforniai Mojave-sivatagból, a Goldstone-kutatóközpontból. Két kis holdja is van a Florence-nek, a legnagyobb kisbolygónak, amely ennyire megközelítette a Földet az utóbbi egy évszázadban.

A Florence a harmadik tripla aszteroida a Föld környezetében eddig felfedezett több mint 16 400 égitest között. Hatvan égitestnek egy kísérője van. A Florence holdjai 100–300 méter átmérőjűek lehetnek a NASA mérései szerint. A távolabbi 22–27 óra alatt kerüli meg az aszteroidát, a közelebbi 8 óra alatt. Első ízben bukkantak két kísérővel rendelkező aszteroidára az 1994 CC jelű égitest 2009-es felfedezése óta.

A kisbolygó közléről való megfigyelése megerősítette, hogy a Florence átmérője 4,5 kilométer. Már tudni, hogy 2024 októberében visszatér a Földhöz, de ennyire közel, mint idén volt, legközelebb 500 év múlva lesz. (MTI)

JÁTÉKVILÁG

Érkezik a FIFA 18

Az Electronic Artsnak köszönhetően megérkezett a FIFA 18 videojáték elsődleges demója PC-re, PS4-re és Xbox One-ra. Tartalom tekintetében a Kick Off módra számíthatunk, valamint belekóstolhatunk a Journey: Hunter Return nevű egyjátékos kampány első fejezetébe. A Kick Off módban egyébként összesen 12 klubhoz férhetünk majd hozzá, és négy stadionban játszhatunk. A klubok tekintetében a következő a felhozatal: Manchester United, Manchester City, Real Madrid CF, Atlético de Madrid, Juventus F.C., FC Bayern Munich, Paris Saint-Germain F.C., LA Galaxy, Toronto FC, Boca Juniors, C.D. Guadalajara, Vissel Kobe.

A gépigényt illetően kifejezetten érdekes, hogy a játék ezúttal is a Frostbite motort használja,

most viszont már elérhető a DirectX 12 is. Ehhez ráadásul külön gépigényt határoztak meg a készítőők:

DirectX 12 – minimum OS: Windows 10 – 64-Bit, CPU: Intel i3 6300T (vagy 4340, 4350), AMD Athlon X4 870 (vagy FX-4350, FX-4330), RAM: 8GB, VGA: Nvidia GeForce GTX 660 2GB, AMD Radeon RX 460 (R9 270, R7 370) Szabad hely: 50 GB

DirectX 11 – minimum OS: Windows 7/8.1/10 – 64-Bit, CPU: Intel Core i3-2100 @ 3.1GHz, AMD Phenom 2 X4 965 @ 3.4 GHz, RAM 8GB, VGA: NVIDIA GTX 460, AMD Radeon R7 260, Szabad hely: 50 GB

A vonulás egymagában is csúcsteljesítményt követel a madaraktól, hiszen zsírdepójukat, azaz energiaraktárakat feltöltve több ezer kilométert kell úgy megtenniük, hogy az újratankolásra, azaz a táplálkozásra csak korlátozott idő áll rendelkezésükre. A vonulás közben feltöltött energiaraktárak birtokában is olyan földrajzi akadályokat kell egyhuzamban leküzdeniük, mint a Szahara sivatagja vagy a tengerek összefüggő víztakarója, amelyre nem minden faj szállhat le pihenni.

A madárvonulás rekordereit mégis azok között kell keresnünk, amelyeknek éltető eleme a víz, a tenger, hiszen ez a legnagyobb és legösszefüggőbb élőhely. Az oda-vissza irányban leghosszabb távot leküzdő vonulóknak a sarki

A leghosszabb időt nálunk töltő madarak a hatyú, a mezei pacsirta és a bibic

cséért tartják. Ez a faj az északi sarkvidéken költ, míg a telet a délsarki tengereken vészeli át, a fiatalok gyakran a „kamaszkorukat” is ott töltik, hogy aztán harmadik életévükben – szüleik nyomdokát követve – maguk is családot alapítsanak az északi sarkvidéken. Ezzel körülbelül 40 200 kilométert tesznek meg összesen. Az egy irányban mért leghosszabb út világrekordját a küszvágó csér hódította el. Húsz évvel ezelőtt sikerült útját nyomon követni, és kiderült, egy Észak-Európában gyűrűzött példányt Ausztráliában fogtak vissza, ami azt bizonyítja, hogy ha a partvonalak mentén haladt, több mint 26 000 kilométert tett meg teletölerületéig.

A leghosszabb időt nálunk töltő madarak a hatyú, a mezei pacsirta vagy a bibic, míg a sarlósfecske április legutolsó napjaiban érkezik, és augusztusban eltűnik költőhelyéről. Szeptemberben már csak az északbibi állományok átvonuló példányait láthatjuk. Még ennél is rövidebb időt töltöttek nálunk az inváziós pásztormadarak. 1995-ben június közepén jelentek meg költő példányaik, és a fiatalok felnevelése után, augusztus első napjaira el is tűntek.

Mudik világtalálkozója

Az egyik legritkább és legkevésbé ismert magyar pásztorkutya-fajtát, a mudit mutatták be a közönségnek a szeptember első hétvégén megrendezett Mudi Világtalálkozón a magyarországi Nyíregyházán.

A Sóstói Múzeumfaluban négy napon át az érdeklődők áttekintést kaphattak a fajta történetéről és genetikájáról. A sportnapon a kutya ügyességüket és erejüket is megmutathatták. A világtalálkozóra Magyarországon kívül Svédországból, Finnországból és Németországból is érkeztek kutyatartók. A pulihoz hasonlító pásztorkutya-fajta egyre népszerűbb, mert kiválóan alkalmas munkára és sportolásra, rendkívüli tanulékonysága miatt remek kereső- és segítőkuttyává képezhető.

A fajtát sokáig nem is különböztették meg a pumitól és a pulitól. A 18-19. században magyarországi terelő pásztorkutyák és feltehetőleg különféle állófülű német juhászkutyák spontán keveredéséből alakult ki. Tenyésztése Fényes Dezső zoológus, néprajzkutató (1888-1973), balasagyarmati múzeumigazgató nevéhez fűződik, aki néprajzi gyűjtőútjai során vásárolt néhány ragyogó szőrű, felálló füllű, igen értelmes és tanulékony egyed. (ng.hu)

Hungarikum

A www.mudi.hu oldalon olvasható leírás szerint a mudik közepes és kis termetűknél fogva nagyon mozgékonyak, képesek pillanatok alatt a nyáj megfelelő oldalánál lenni, a nyájtól elszakadt birkát visszaterelni a többihez, vagy épp csak körbeszaladni a falkát. A mudi az idén március 21-én a hungarikumok közé sorolták.

Miért nem keveri össze a százlábú a lábait?

Amiért nem keveri össze sem az ember, sem a ló, a kutya meg a tigris. Az élőlények évmilliókon át úgy fejlődtek, hogy minden porcikájuk megfeleljen annak a feladatnak, ami életük és fajuk fennmaradáshoz szükséges. A százlábúak törzsét kisebb bemélyedések 15-175 szelvényre tagolják, s mindegyikből – az utolsót kivéve – egy-egy pár láb ered. Így a legkisebbeknek 28, a legnagyobbaknak 344 lábuk van, bár ezekből a két legelső inkább szájrészhez tartozó állkapocsnak tekinthető. Agyuk nincs, de testükön idegszál húzódik végig, ezzel érzékelhetik például testük helyzetét, és vezénylik lábaik szabályos mozgását. Ha ez az idegszál megsérül, előfordulhat, hogy a százlábú összekeveri a lábait, de akkor a százlábú beteg, és el is fog pusztulni.

Máté-Wátzek Orsolya

Az arany lázsiások

Délvidéken jártam, Bácskában megálltam, ezt hallottam, figyelj jól, hogy jár a rest Doroslón!

Élt itt egy gazdag özvegyasszony, akinek volt egy nagyon lusta és elkényeztetett leánya. Olyan rest volt ez a leány, hogy még enni is terhére esett. Henyélt télen, nyáron, sohasem dolgozott. Mindig szentheverdel* napja volt nála. A gazdag özvegyasszony kénytelen volt cselédet fogadni, egy szegény leányt, aki szorgalmas volt, szép is volt, jó is volt. Dolgozott ő mind a kettejük helyett.

Az özvegyasszony szerette volna férjhez adni a leányt, de a legények rá sem néztek a lustára, csak a serénynek kedveskedtek. Megharagudott az özvegyasszony, elverte a háztól, s még ki sem fizette.

Mit volt mit tenni, a szegény leány elindult, hátha talál valahol munkát. A falu határában egy elhagyott kutacskához ért.

– Tisztíts meg, te leány – kérte a kút.

A leányt nem kellett kétszer kérni, szépen rendbe szedte a kutacskát, majd elköszönt tőle. Nemsokára egy diófa alá ért, amely csak úgy roskadozott a sok diótól. Megszólalt a fa:

– Kedves leány, vert le rólam a diókat, mert mindjárt letörnek az ágaim!

A leány édes-örömet segített a diófán, majd továbbindult. Nagyon fáradt volt már, amikor egy szőlősbe ért. A szőlőszemek ekképpen szóltak:

– Segíts nekünk! Ha jönnek a seregélyek, kergesd el őket, mert különben nem lesz a falunak mit szüretelnie.

A leány összeszedte minden erejét, és elhessegette a madársereget. Ekkor egy töpörödött öreganyó toppant elé. Ő volt a szőlő őrzője. Erőse hálálkodott a leánynak. Elvezette egy hatalmas pincéhez, melyben láda ládán hevert.

– Válaszd, amelyiket szeretnéd! – szólott az öreganyó.

A leány röstellt ennyi munkáért díszes, értékes ládát választani, ezért egy kis, poros ládácskára mutatott. Ám valami tündérséges ládikó lehetett az, mert telis-tele volt arany lázsiásokkal*, finom habfehér fodros pöntökkel*, díszes bársony szoknyákkal, szalagokkal.

– Fond a hajadba ezeket a szép színes szalagokat – biztatta az öreganyó.

Felöltözött a leány a csodaszép ajándékokba, megköszönte az öreganyó szívességét, s visszaindult a falujába.

Az úton toportyánok* támadtak rá. A leány menedéket keresve a diófa alá futott. A fa

Bak Sára rajza (Napsugár, Kolozsvár)

diózáport zúditott a vadállatokra, akik szűkölve futottak el. Megköszönte a leány a fa segítségét, s folytatta útját.

Nagyon szomjas volt, amikor a kutacskához ért, s az hús vízzel várta őt. Felfrissülve, ékes öltözetben érkezett vissza a faluba. Mindenki álmélkodott, látta az özvegyasszony is, de nem hitt a szömenek. Furdalta az oldalát, hogy vajon hol tehetett szert minderre a szegény leány. Amint megtudta, hol járt, szaladt haza, felverte álmából lusta leányát:

– Öltözz, leányom! Indulnod kell nyomban, holnap már mi leszünk a leggazdagabbak a faluban.

A leány nagy immel-ámmal nekiindult az útnak. A kutacskához ért, aki őt is arra kérte, tisztítsa meg.

– Finom kezemet hogy is piszkolnám be veled! – nyafogott a lusta leány.

A diófa árnyékában pihegett, de terhétől meg nem szabadította.

– Tán derekamat törjem, te vén diófa?! – háborgott, s indult is tovább.

Nagy sokára a szőlőskerthez ért. Mohón kapkodta be a szőlőszemeket.

– Hessegeds el a seregélyeket! – kérelték a fűtők.

Ám a lusta leány, amint elverte éhét, leheveredett, s elaludt. Mikor felébredt, ott állt előtte az öreganyó a csupasz szőlőtőkék között.

– No, te üle-füle* leány – szólott az öreganyó –, gyere velem, és megkapod méltó jutalmadat.

Örült a lusta leány, hogy szóról-szóra igaz, amit az anyja mondott. Szeme egyből a legdíszesebb és legnagyobb ládán akadt meg.

– Ezt akarom! – toppantott türelmetlen mohóságában.

– Annyi a tied belőle, amennyit magadra bírsz venni – figyelmeztette az öreganyó.

A ládában csodaszép selyem, bársony szoknyák, villogó lázsiások halmozódtak színültig. Nekiveselkedett a lusta leány, hogy minél többet vegyen magára, de a szoknyák olyan nehezkeek voltak, hogy már a második pöntő alatt kékült-zöldült, s alig kapott levegőt. Hát még a láncok! Húzták, akár a nehéz vaskolompok.

Erőt vett magán, s hazaindult nagy csörömpölve. Mikor meglátta a toportyánokat, futásnak eredt volna, ha bírja a lába. Mire a diófához ért, jól megtépdesték szép szoknyáit, s eldobálta láncait.

– Segíts, diófa! – kérte a leány, de a fa jó pár dióval meg is koppintotta, s elkergette.

Kifulladásra ért a kutacskához. Végre ihatok – húzta föl a vedret, de abból kígyók, békák ugrottak ki. Sikítva, rongyosan futott be a faluba.

Szégyenében tán a föld alá bújt, de az is lehet, hogy azóta szorgos-dolgos teremtés lett belőle.

* szentheverdel (Szent Hevert el): tréfás ünnepnév, tétlenül, munka nélkül töltött nap; lázsiás: ezüstpénz és az ezekből fűzött nyaklánc; pöntő: alszoknya; toportyán: farkas; üle-füle: haszontalan, semmirevaló

Elekes Dóra

Dettikéről és más istenekről

(részlet)

Második fejezet, amelyben elmesélem, hogyan ismerkedtem meg Dettike istennővel

Úgy kezdődött a barátságunk, hogy egyszer épp kifelé könyökölttem a kulcslyukon – mert odakint minden sokkal színesebb és vadabb, mint idebent. Én meg a színes, vad dolgokat szeretem, jómagam ugyanis szürke vagyok, és szelíd, így aztán a saját társaságomban elég hamar unatkozni kezdek. Szóval könyökölttem kifelé. Az istenek éppen kiabáltak. Elhangzott valami olyasmi, hogy: – Már megint elszakítottad, kislányom, amikor pedig százszor is megmondtam, hogy; na hát akkor most megnézheted magad, ma nincs esti mese, mars a szobádba, punktum! Nem tudom, hogy a „punktum” mit jelent, talán valami olyasmit, amit az isteneknek a szobájukban kell elvégezniük esti mesénél helyett. Mondjuk üldögdélni az ágyukon, és láblóbálva meg varázsigéket mormolva nézni a csukott ajtót. Mindezt abból gondolom, hogy a „punktum”-nál a Dettike berobogott a szobájába. Magára csapta az ajtót. Beleketort a fiókjába, kivett belőle egy zacskó cukorkát, és egy csomót egyszerre a szájába tömött. Aztán meg mérgesen leült az ágyára, a melléhez szorított valami buta, szőrös állatot, amit Mackónak hív, vagy Kobaknak, néha meg úgy, hogy Hülyék. És csak ült ott, a lábát lóbálva, és szopogatta a cukorkáját. És már piros volt tőle a szája, és piros volt a szeme is, és varázsigéket mormolt, miközben csorgott a szeméből a víz, rá a butaszőrös buta, szőrös fejére. És akkor valami nagyon furcsa dolog történt,

amit azóta sem tudok magamnak megmagyarázni. Elkezdett csipni az orrom, meg szűrni a szemem, és egyszerre minden homályos lett. És akkor a szám azt mondta, hogy „brühühüüüüüüüü”, pedig én nem is mondtam azt a számnak, hogy mondja azt. És akkor a Dettike odafordult a kulcslyuk felé, és olyat tett, amit még soha: észrevett. Nagyon sikoltott, és a szoba túloldaláról oda kiáltotta nekem, hogy: Hé! És akkor én pislogtam kettőt, hogy kitisztuljon a látásom, és azt mondtam Dettike istennőnek, hogy: – Mi van? És Dettike istennő erre azt mondta, hogy: – Dettike vagyok. Én meg erre azt feleltem, hogy: – Jó. Így lettünk barátok. De ez már nagyon régen volt. A Dettike azóta előrehaladt a nőtte válásban, egyre hosszabb és szélesebb, pedig nem is fogad szót. De ha punktum van, még mindig odajön hozzám, élem tolja a hosszú képét, és beszélget velem. Ez nekem jó is meg rossz is. Jó, mert van kivel beszélgetnem, de rossz is, mert a Dettike azt mondja, én vagyok az ő képzeletbeli barátja, és pedig félek, hogy mi lesz, ha egyszer majd mást képzel. De mondjuk Balambérnak is ő nevezett el. És ez megint csak jó, mert a Balambér jó kis név, pont olyan, mint amilyen én vagyok.

Első fejezet Az univerzum és az istenek természetéről. Egy

Balambérnak hívnak, és a kulcslyukban lakom. Szép, tágas kulcslyuk, van benne minden, ami egy kulcslyukba kell. Erdő, mező, füvek, bogycsok, ház. Szóval pont olyan, mint a többi, nincs benne semmi különös. A házatok bokrok veszik körül, mindenféle színes bogycsok nőnek rajtuk, szárnyas izékre lehet lövöldözni a magjukkal. Állatok is laknak itt, például nyüvek meg szúk. Nekik fel lehet ülni a hátukra, meg tudnak varázsolni, de hogy melyik melyik, azt mindig elfelejtem, mert egy kicsit feledékeny vagyok.

Viszontviszont: van a kulcslyukon túli világ is, az úgynevezett univerzum, aminek nagyon szigorú, de felfoghatatlan törvényei vannak. Például folyton változik. A látható dolgok hol megállapodnak, hol nekilódulnak, még hozzá valamiféle lengéspályán, amit nem tudok kiszámítani, mert nagyon bonyolult. Rádásul kell hozzá erőkar is, amit meg nem tudom, hol lehet kapni.

Az univerzum másik törvénye az, hogy laknak benne istenek. Szám szerint három. Az egyiket

úgy hívják, Dettike, a másikat úgy, hogy Anyuka, a harmadikat úgy, hogy Apuka. Az Anyuka meg az Apuka a kulcslyuk egyik oldalán lakik, a nagyszobában: innét újabb ajtók nyílnak különféle rejtélyes helyekre, ahová nem látok el. Dettike istennő a kulcslyuk másik oldalán lakik, a kisszobában. Az istenek néha átjárkálnak egymáshoz, és – számomra ugyancsak érthetetlen törvények szerint – összevissza gügyögnek meg cuppognak, hogy nézni is rossz. Vagy pedig – ilyenkor az Apuka felteszi a szemüvegét – halkan beszélgetnek, olyasmikről, mint például az állatok meg a csillogok meg valami „nötté válás”. De olyan is van, hogy kiabálnak. Általában az Anyuka vagy az Apuka kezdi, a Dettike pedig visszakiabál, vagy magára csapja az ajtót. Amikor a Dettike magára csapja az ajtót, én elszédülök, és elfog valami vad, kiabálós érzés. Téves az a hiedelem, hogy az istenek magunkra hagytak volna minket a kulcslyukban. Van rá bizonyítékom is, tessék: az egyikükkel, Dettike istennővel, napi kapcsolatban állok. Ő egyébként a legkisebb termetű az istenek között. Hosszú, pöttyös arca van, a fején pedig egy csomó sárga szőr, amit hajnak nevez. A Dettike rövidebb és jóval keskenyebb is a másik két istennél, és emiatt azok ketten folyton meg akarják mondani, mit hogyan csináljon, hogy egyszer majd olyan hosszú és széles lehessen, mint ők. Ezt nevezik nőtte válásnak. Am a Dettikének eszébe sincs követni az utasításait. Amit meg is tudok érteni. Ő ugyanis az egyetlen hármójuk közül, akinek megvan a magához való esze, és tudja, mi a fontos, és mi nem.

Jelentés a kulcslyukból

Képzeld el, milyen lehet egészen aprónak lenni, és egy kulcslyukban élni! Vagy milyen lehet megsértettnek, szomorúnak és magányosnak lenni? Hogyan és miből született Balambér? A szomorúságból, a magányosságból, a meg nem értettségéből, amelyet mindannyian megtapasztalunk, különösen a nőtte válás (már biztosan te is rájöttél, hogy itt a felnőtté válásról van szó) egyes szakaszaiban. Balambér perspektívája (másképpen: nézőpontja, szemszöge) tükör is, visszfényén keresztül látunk rá a családra mint közösségre, működésére és kudarcára, és az emberekre, akik a családot alkotják. Elekes Dóra könyve a tavalyi év legjobb gyerekkönyve, amelyben Balambér szemén keresztül

nemcsak hogy az emberek válnak istenivé, hatalmassá, de hibáik is felnagyítódnak.

Nagyon szép történet ez rólunk és a teremtő fantáziáról: legyen annak végterméke akár egy képzeletbeli barát, akihez bármikor fordulhatunk, akár egy könyv, vagy egy számítógépes játék, amelybe belefeledkezhetünk. De ezek egyike sem fogja helyettesíteni a problémákkal való szembenézést, viszont megtaníthat utakra, és megvigasztalhat: akárcsak Elekes Dóra könyve, amelynek részletét itt olvashattad. Ha ezt még nem tetted, akkor jó olvasást kíván ehhez egy nem képzeletbeli barátod:

Herédi Károly

Morzsolhatott-e Toldi kukoricát?

A **Arany János** Toldi című elbeszélő költeményében, a IV. ének 14. szakaszában a következő sorokat olvashatjuk: „Haj! Be zokon esik most hallgatnom téged! Hagyd el, kérlek, hagyd el a fájós beszédet. Máskor, a tűzhelynél tengerit morzsolva, Ítéletnapig is elhallgattam volna...”. Bencét, a hű szolgát ezekkel a szavakkal szakította félbe gazdája. De nincs itt valami tévedés? Morzsolhatott-e Toldi Miklós az ő korában, a 14. században, Nagy Lajos uralkodása idején kukoricát? Bizony nem. Mert a kukorica amerikai eredetű növény. Kolumbusz hozta magával felfedező útjáról Európába a 15. században. Nagy Lajos magyar király pedig már 1382-ben meghalt.

Toldi Miklós képe a **Magyar hősök arcképcsarnoka (1996)** című könyvben, **Somogyi Győző** alkotása

Írók, költők fakanállal

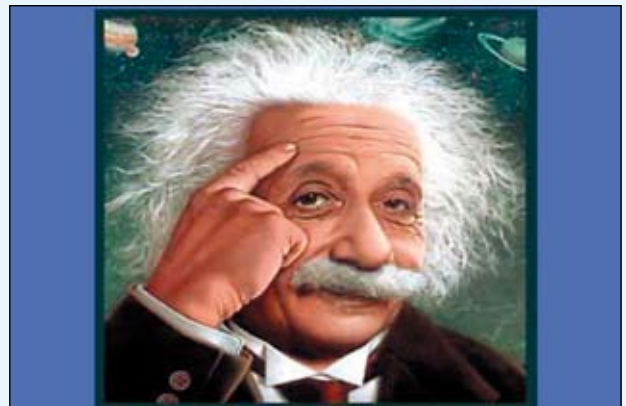
Csokonai Vitéz Mihály kéziratának kutatása közben előkerült egy egészségügyi rendszabályokat tartalmazó írása is. Regulái között olvasható: „Ne egyél sok és vastag ételt. Olyannal élj, ami könnyen emészthető s egyúttal nagyon tápláló, inkább egyszerre keveset egyél és gyakran.” **Petőfi Sándor** sok versében tesz említést ételről, italról. Még a főzőkanalat is forgatta egészen fiatalon, igaz, kényszerűségből. Kato-naidejéről jegyzi fel: „...főztem a kukoricagombócokat közlegénytársaim számára.” Az 1846-os szatmári látogatásán barátai szerint: „Sokszor még reggelire is gulyást főzetett, de azért a kávét is megitta, az aludtjet pedig nagyon szerette.” Ízletes étel a róla elnevezett **Petőfi-rostélyos**.

Jókai Mór egyrészt szeretett mindent, ami hazai, másrészt kedvelt jó pár franciás különlegességet. A Jókai-ház közismert finomsága volt a „füstölt malacköröm babba főzve”, amely egyszerű, sűrű bablevesként került az asztalra. Az ételek választéka legalább olyan széles, mint amilyen színes az írói paletta. **Cseres Tibor** a friss méz, az árpakenyér és a sült juhhús ízeire emlékezett gyergyóbeli gyermekkorából, **Németh László** a pécselyi finom birkapörköltjét örökíti meg. **Zelk Zoltán** majdnem annyira kedvelte a tejszelet, habart, hideg bablevest, mint első számú kedvencét, a káposztás kockát borssal. **Benjámín László** beérte a paprikás krumplival, marhapörkölttel. **Mándy Iván** erőlevesére és bécsi szeletére **Kormos István** konyháján rengeteg főtt tészta, a mindenevő **Simon István**én pedig fazék marhahúsleves és velős csont felelt.

Mitől függ, hogy milyen okosak vagyunk?

Egyesek azt mondanák, hogy attól, milyen nagy az agyunk. Pedig ez nem így van, hiszen ha csupán a nagyság döntené el a teljesítőképeséget, akkor a toronyórának pontosabban kellene járnia, mint a karórának. A pontosság azonban nem a nagyságtól, hanem a szerkezet finomságától függ. Így van ez az emberekkel is: nem feltétlenül az a legokosabb, aki a legnagyobb kalapot viseli. Néhány híres embernek az agyát halála után megmérték. Kiderült, hogy némelyiküknek az átlagnál kisebb volt. A legnehezebb aggyal – az eddigi adatok szerint – éppen egy szellemileg visszamaradott személy rendelkezett. Az „ész” tehát nem a nagyságtól, hanem az idegsejtek számától függ. Más adatok azt bizonyítják, hogy késő öregkorukig azok őrzik meg értelmük frissességét, akik egész életükben „dolgoztatják” az agyukat.

Okos vagy, ha csak a felet hiszed el annak, amit mondanak. Zseni, ha tudod, melyik felet.

Ki is az a Samu bácsi?

Talán már hallottátok ezt a nevet, Samu bácsi, vagy angolul Uncle Sam (ánkl szem), vagy szerbül Ujka Sam. Esetleg még azt is tudjátok, hogy az Amerikai Egyesült Államokra vonatkozik ez a kifejezés. De honnan ered? A név kb. 200 évvel ezelőtt született. New York állam egyik városában jól menő húsfeldolgozó üzem működött. Itt dolgozott a 63 éves Samuel Wilson, akit mindenki csak Uncle Samnek, azaz Samu bácsinak szólított. Az üzemből gyártott élelmiszert főleg az amerikai hadseregnek szállították, és a ládákon az U. S. rövidítés állt – United States, azaz Egyesült Államok. Az öreg Wilson egy alkalommal nem bírt ellenállni kíváncsiságának, mivel nem tudta, mit jelent ez a két betű. Kérdezősködni kezdett, s egy tréfás kedvében lévő munkatársa így felelt neki: – Uncle Sam,

ezt jelenti a két betű! A viccnek csakhamar híre kelt, és a két betűt mindenki Samu bácsinak olvasta. Nemsokára magát az országot is így kezdték emlegetni.

Örök téma: örökíró

Ismét egy könnyebb témához nyúlunk, egy örök témához, az örökíró történetéhez. Tudni kell, hogy csak vidékeinken hívják azt a bizonyos kézbe fogható szerszámot örökírónak, még akkor is, ha nem ír örökké. Magyar nyelvkörnyezetben inkább tollnak nevezik.

Nagyon természetes, hogy elővesszük a táskánkból, a tolltartóból vagy az íróasztalunkról, és írunk vele. A toll mindannyiunk társa, mindenkinek van a birtokában néhány. A legtöbbünknek egyszerű műanyag golyóstolla van. Miközben használjuk, eszünkbe sem jut, hogy kinek köszönhetjük ezt az írószerszámot.

Kínában már 7000 évvel ezelőtt finoman kidolgozott filcre ecsettel festették az írásjeleket. Egyiptomban kétféle írást is használtak, a hieroglif és a hieratikus írást. A rómaiak ismerték a nádtollat, jegyzeteiket ezzel készítették papiruszra vagy pergamenre. Aztán használatba került a lúdtoll, és a szegényebb emberek még a 18. században is ezzel sercegették a betűt.

Mai tollaink közvetlen elődjének, a fémtollnak a megjelenése az ipari forradalom korára esik. Egy Ludwig nevű német férfi 1550 körül készített sárgarézből tollat, és egy nürnbergi mesterember ugyancsak megpróbálkozott vele. Az első, írásra valóban alkalmas fémtollak 1750 körül Angliában kerültek forgalomba. Széles körben azonban nem volt irántuk érdeklődés, így még vagy ötven évet kellett várni, hogy az angliai Birminghamban beinduljon az első acéltollgyár, és megkezdődjön a sorozatgyártás. Így tehát Anglia nyerte az elsőséget e téren, és csak utána sorakozott fel Németország és Franciaország.

A töltőtoll, mint ismeretes, tintával működött, időről időre fel kellett tölteni, no és sokszor kellemetlenségek is előadódhattak, hiszen a tinta kifolyt, elkenődött az íráson, az iraton. Ez adta az ötletet egy magyarországi fiatalembernek, **Bíró László József**nek, hogy elgondolkodjon a megoldáson. Az 1899-ben Budapesten született Bíró László József személyében a 20. század első felének egyik legsikeresebb feltalálóját tisztelhetjük. Kanyargós életpályája kezdetén az orvosi egy-

Sok találmánya közül a golyóstoll a legismertebb, az egész világot meghódította

etem hallgatója volt, de tanulmányait nem fejezte be. Rendkívül széles érdeklődési körű személyiség, akit egyaránt foglalkoztatott a hipnózis, a vámműgyek, az autóversenyzés, és bár sokszor érték kudarcok, alkotói kedvét nem tudták elvenni. 1932 és 1934 között a Hongrie–Magyarország–Hungary című művészeti folyóirat főszerkesztője volt, és mint újságírónak állandó gondot okozott, hogy a tinta elmaszátolódott a papíron, és mivel gyorsan kellett dolgoznia, bosszantotta erősen a dolog. A nyomdában figyelt fel a rotációs gépek hengerének egyenletes működésére, és kitalálta, hogy ha egy csövet megtölt tintával és a végére egy hengert vagy golyót tesz, akkor folyamatosan lehetne adagolni a tintát a papírra. Egy kis golyót szerkesztett a toll végébe, amely forgott, amikor az ember írt, és folyamatosan engedte a tintát a papírra. Elkészült a golyóstoll, ám mégsem volt tökéletes, a golyók sokszor akadoztak, de Bíró László József nem adta fel, tovább dolgozott. Ekkor azonban már Argentínában élt, ahová a zsidóüldözés elől menekült a családjával. Ottani

munkálkodása közben jött rá, hogy a működés elve jó, csakis az alkatrészek tökéletlensége, pontatlansága okozhatja a problémát. A használható golyóstoll előállításához pontosan megmunkált és hibátlanul kialakított golyókra van szükség. Speciális festékkel töltött golyóstollára 1943. június 10-én kapott szabadalmat. Az első, rendszeres eladásra gyártott golyóstollakat Argentínában Eterpen néven 1945-től árusították, az angoloknál Biron, illetve Biropen néven terjedt el.

Az 1960-as évektől kezdve a golyóstoll a világ minden országába eljutott, és általánosan használt íróeszközzé vált. Bíró László József további életútját még számos nehézség és zajos szabadalmi perek kísérték, személyét azonban az egész világ tiszteli.

Hosszú élet jutott neki, 1985. november 24-én hunyt el Buenos Aires-ben, és bár a golyóstoll a leghíresebb és legismertebb találmánya, szétágazó és sokoldalú érdeklődésének köszönhetően még számos újítás fűződik a nevéhez. Hogy csak néhányat említsünk: automatikus sebességváltó, olyan mosógép, amelyhez konyhai tűzhely szolgáltatta az energiát, elektromágneses továbbító berendezés, pépes halmazállapotú tinta, dezodor, függönytartó, fertőtlenítő golyócska, palackcímke nyomtató. És mindezt 1930 és 1954 között készítette. (Múlt-kor)

Bíró festett is

Tudod-e?

Bíró 1899-ben született Schweiger László József néven. Rendkívül széleskörű érdeklődéssel bíró egyéniség volt. Kezdetben az orvosi pálya felé vonzódott, érdekelte a hipnózis, később vámműgyekkel foglalkozó hivatalnok lett, belekóstolt az újságírásba, hobbija a szobrászat és a festészet mellett az autóversenyzés volt. Később Argentínában telepedett le, ahol haláláig alkotott. Születésnapja, szeptember 29-e Argentínában 1986-tól a Feltalálók Napja.

Visszatérnek a zene világába

Néha a sztárok is pihenőt vesznek, vagy többet foglalkoznak a koncertezéssel, mint a stúdiózással, így több év is eltelik, mire új albumot adnak ki. Az alábbiakban néhány előadóra, együttesre figyelünk, akik zenei újdonságokkal bővítik az albumlistájukat.

Hat év után új lemez az Evanescence-től

Az Evanescence, amerikai rockegyüttes, már jó ideje készül a visszatérésre. Nemrég elkezdtek koncertezni, idén pedig Európában is felléptek. Az Evanescence 1995-ben alakult, az első albumuk 2003-ban jelent meg *Fallen* címmel, amelyről kiemelkedett a *Bring Me To Life* című zeneszám. A dalban egyébként Paul McCoy, a keresztény rockot játszó 12 Stone frontembere működik közre. Ők öt év után, idén nyáron jelentkeztek új lemezzel, amely a *Picture Perfect* címet kapta. Visszatérve az Evanescence-re, az együttesre sokan felfigyeltek, kiváltképp persze Amy Lee elképesztő hangjára és megjelenésére. Az együttes ezek után 2006-ban adott ki új lemezt, majd tartottak egy kis pihenőt, mielőtt 2011-ben megjelent volna a legutóbbi albumuk. Időközben Amy Lee a szólókarrierjére és a magánéletére összpontosított, mára pedig ő maradt az együttes egyetlen eredeti tagja. A megújult Evanescence tavaly ugyan kiadott egy válogatáslemezt, de a rajongók legnagyobb öröme novemberben a hivatalosan negyedik, *Synthesis* című albumukkal is előrukkolnak. Igaz, ennek tartalma sem lesz teljesen ismeretlen, ugyanis zömében régebbi Evanescence-dalokat tartalmazza, viszont egészen új hangzásvilággal. A lemezen két új dal is helyet kap, a már ismert szerzeményeket pedig elektronikus és klasszikus zenei hangzásvilággal tették különlegesebbé. Amy Lee elmondása szerint nagyon izgatott, amiért nagyzenekarral léphet fel, és már alig várja, hogy így koncertezzen.

Evanescence

Öt év kihagyás után új albummal rukkol elő Pink

Ahogy arról korábban írtunk, Pink legutóbbi, hatodik lemeze, a *The Truth About Love* 2012-ben jelent meg, az albumról pedig több dal is a toplisták élén végzett. Közben Pink előhozakodott új dalokkal is, például a *Just Like Fire* zeneszámmal, amely egyben az Alice Tükörországban filmzenéje is lett, de mivel tavaly megszületett a második gyermeke is, így minden szabadidejét a családjának szentelte.

Nemrég viszont Siával, a *Waterfall* című, Stargate által létrehozott dalban énekelt, felejthetetlen koncertet adott a Sziget fesztiválon, de azt mondta, hogy a stúdióban is keményen dolgozik. Erről a rajongók is megbizonyosodhattak, hiszen augusztusban megjelent a *What About Us* című kislemeze, új albuma, a *Beautiful Trauma* pedig a jövő hónapban jelenik meg.

Négy év után visszatér az Echosmith

Az amerikai Echosmith, az egyik legérdekesebb feltörekvő indie pop együttes, hiszen négy testvér alapította, Sydney Sierota, Noah Sierota, Graham Sierota és Jamie Sierota. A debütáló lemezüket *Talking Dreams* címmel 2013-ban jelentették meg, amelyről kiemelkedett a *Cool Kids* című zeneszám. A *Cool Kids* kiválóan szerepelt a toplistákon és nem csupán a köztudatba hozta az Echosmith-et, hanem a dal által az egyik legígéretesebb együttesé is váltak. Ennek ellenére nem siették el a második albumuk munkálatait. Ráadásul az egyik testvér, Jamie Sierota kilépett az együttesből, mivel gyermeke született. A három testvérré szűkült Echosmith nemrég végre újdonságokkal lepte meg a rajongóit. Videoklippekkel társítva megjelentek a *Goodbye* és a *Future me* című új dalaik, továbbá azt is bejelentették, hogy a napokban kiadják az *Inside a Dream* című második lemezüket.

Pink

Echosmith

Rémálom a dzsungelben

Az egykor Harry Pottert alakító Daniel Radcliffe immár fényévek-re van a varázslótanonc-figurától, a Jungle című, izgalmasnak ígérkező filmalkotásban ugyanis a brit színész egy lelkes izraeli háztisztaként alakít, aki álmait követve Bolíviában, az Amazonas dzsungelében találja magát két barátjával és egy rejtélyes múltú vezetővel. Az utazás azonban egyik pillanatról a másikra rémálomba csap át, amikor felszínre kerül az emberi természet sötét oldala, nem is beszélve az őserdőben rájuk leselkedő veszélyekről. A filmet Greg McLean rendezte, Daniel Radcliffe mellett pedig többek közt Thomas Kretschmann, Alex Russell és Joel Jackson is szerepet kapott az alkotásban. Az igaz történeten alapuló film a Daniel Radcliffe által megformált Yossi Ghinsberg emlékeit dolgozza fel, aki könyvet is írt kalandos utazásáról. A Jungle ugyan megfordult fesztiválokon, de hivatalosan még nem mutatták be.

Új lemez a láthatáron

Taylor Swift három évvel ezelőtt jelentkezett a legutóbbi, 1989 című albumával, amelynek több dala, a Blank Space, a Bad Blood és a Shake It Off is kitartóan uralta a toplistákat. Az énekesnővel ezek után is foglalkoztak a hírek, főleg a magánéletére vonatkozóan, nemrég viszont zenei újdonságokról is olvashattunk. Taylor Swift bemutatta a Look What You Made Me Do című dalát, amelyet egy rá jellemző látványos videoklip kísért. A Joseph Kahn rendezésében készült videóban először a zombi Taylor Swift, majd pedig az énekesnő több ízben is szembenéz korábbi önmagával. A klipet az idei MTV Video Music Awards-n mutatták be. A gálán egyébként díjat is nyert az énekesnő, a Zayn Malikkal közösen elkészített I Don't Wanna Live Forever című zeneszámért, amely a sötét ötven árnyalata egyik betétdala lett. Taylor Swift új dala egyébként előrevetíti a készülő albumát. A Reputation hivatalosan novemberben jelenik meg.

Izgalmas thrillerben játszik

Habár több filmben is szerepelt, Tyler Posey mégis a Teen Wolf televíziós sorozatnak köszönhetően szerzett magának hírnevet. A színész ezúttal ismét bizonyíthat, új filmben játszik, hiszen főszerepet kapott a Decoy című akciós thrillerben. Tyler Posey ezúttal egy tolvajt alakít, aki a véletlen folytán eltalajdonítja egy körözött bűnöző személyazonosságát, így üldözni kezdi az NSA. A filmalkotásban láthatjuk majd Frank Grillo és Andy Garcíát is. A filmet Allan Ungar rendezte, a bemutatója vélhetően jövőre lesz. Mindemellett úgy tudni, hogy Tyler Posey a Teen Wolf 2019-ben képernyőre kerülő újragondolt verziójában is szerepel majd, amelyben a rajongók legnagyobb örömeire ismét Scott McCallt keltheti életre.

Jövőre 50 éves a Mézga család?

A Mézga család kalandjain több generáció nőtt fel, és a mai napig is az egyik legnépszerűbb magyar rajzfilm. Egy igazi rajzfilm-klasszikus, amelyet kicsik és nagyok egyaránt szeretnek. Amilyen bonyolult azonban Mézgaék élete, olyan zűrés a rajzfilm elkészítésének története is. Az első négy részt ugyan bemutatták 1968-ban, de sugárzása késett két évet. Először csak négy rész készült el, de pénzügyi miatt félbeszakadt a gyártása. Azután valahogy mégis elkészült a több részt magába foglaló Üzenet a jövőből – A Mézga család különös kalandjai, amit a Mézga Aladár különös kalandjai majd pedig a Vakáció a Mézga család sorozatok követtek a hetvenes években. Hosszú szünet után, a kétezres években tervbe vették a Mézga család kalandjainak folytatását, a Mézga család és az ámitógép címmel, de sajnos ez is zátonyra futott és csupán két rész készült el. A régi részek viszont továbbra is közkedveltek. Mézga Géza és Paula, Aladár és kutyája, Blöki, Kriszta és cicusa, Maffia és persze MZ/X, a jövőbeli rokon, valamint Mária szomszéd örökzöld kalandjaira rá lehet futni a televízión, de fellelhetők a világhálón is.

Kérdéseitekre Bori Mária pszichológus válaszol

e-mail: bizalmas.sorok@gmail.com

Jelige: „Szeptember”

Kedves Bizi! 12 éves lány vagyok. Kedvenc lapom a Jó Pajtás, rendszeresen megveszem, és nem hagyom ki a Bizalmast sem, ahol mindig érdekes dolgokról van szó. Úgy látszik, most rajtam a sor, hogy tanácsot kérjek, mert nem tudok mit kezdeni a fiúval, aki nagyon tetszik. A szünetekben mindig szíával köszönt és nézett. Úgy látom, hogy mindig ugyanazzal a lánnyal szokott beszélgetni. Nevetgélnek is. Voltunk színházban is közösen, és ott is egymás mellett ültek, és a lány vállára tette a fejét. Most újra az iskolában vagyunk, és folytatódik a köszönés és a nézés, de a lánnyal való beszélgetés is. Az unokatesóival jóban vagyok, és ők azt mondják, hogy ők ketten csak jó barátok, de én ettől függetlenül örültem féltékeny vagyok rá. Úgy érzem, hogy ha lehetne, kikaparnám a lánynak a szemét! Mit csináljak, mert nem tetszik, ahogy érzem magam olyankor, amikor együtt látom őket, vagy a lányt megpillantom valahol?! Az osztálytársaim közül néhányan már tudják, hogy nagyon tetszik, ők meg is mondták neki, de nem haragudott meg rám. Mit gondolsz, szeret, vagy nem szeret? Mitévő legyek tovább? Segíts!

Válasz:

Nagyon sajnálom, hogy ilyen fiatalon hatalmába kerített a zöldszemű sárkány, a féltékenység. Nagyon nehéz megszabadulni tőle, és igencsak meg tudja mérgezni az emberek életét. Annak viszont örülök, hogy volt merszed megmondani a társaidnak, hogy neked tetszik ez a fiú. Viszont az, hogy nem haragudott meg rád azért, mert esetleg kellemetlen helyzetbe hoztad, még nem biztos, hogy a szerelem jele, hogy szeret is téged. Egy biztos: nem vagy teljesen közömbös a számára, mert akkor észre se venne, ő viszont rendszeresen köszön neked. A leírtak arra utalnak, hogy felkeltetted a figyelmét, kedves vagy neki (rendszeresen köszön és követ a tekintetével). A látókörében benn vagy, az biztos! Még nagyon fiatalok és tapasztalatlanok vagytok, emellett lehet, hogy az igencsak bátorosan fajtához tartozik, vagy éppen attól fél, hogy mi fog történni, ha bevallja az érzelmeit. De az is lehet, hogy nem tud mit kezdeni az új érzelmeivel, és inkább félreterzi őket. Minden lehetséges! Nagy a valószínűsége, hogy a másik lánnyal igazi barátság köti össze, hogy élvezi, hogy van egy lény, aki megérti, akivel viccelődni lehet, gyakorolni lehet vele a flörtölést, és aki nem veszi túlságosan komolyan a közeledést. A zöld szemű szörnyeteggel, a féltékenységgel pedig óvatosan kell bánnod! A féltékenység nem a szerelemnek a jele, inkább az önbizalom hiányának. Türelmesnek kell lenned önmagaddal és a fiúval is. Használd ki, hogy olyan sok közös ismerősötök van, egy iskolába jártok, hogy barátkozhattok, hogy minél jobban megismerhetitek egymást a baráti társaság óvó-védő szárnyai alatt. Az idő meg majd megmutatja, hogy merre halad a köztetek lévő kapcsolat.

Jelige: „Copcat”

Kedves Bizalmas sorok!

Ötödikes fiú vagyok. Nagyon szép nyaram volt, mert táborozni voltam, és ott megismerkedtem egy lánnyal. Ő egy nagyvárosban él, én pedig falun. Amióta hazaértünk, többször is küldtem neki e-mailt meg üzenetet, de ő egyikre se válaszolt. Úgy érzem, nagyon szeretem, és azt szeretném, ha ő is engem szeretne. Állandóan rá gondolok és arra az időre a táborban, hogy milyen jó volt ott együtt. Mit tegyek, hogy válaszoljon és szeressen? Nem szeretném feladni a reményt! Adj tanácsot!

Válasz:

Annak ellenére, hogy még csak ötödikes vagy, már megélted azt az érzést, amit „nyári szerelemnek” vagy „egynyári” szerelemnek is nevezhetünk. Gondolom, azon kívül, hogy együtt táboroztatok, közös ismerősötök, rokonotok nincsen, és így arra sincs alkalmatok, hogy időnként találkozzatok. Mindez arra utal, hogy a jövőben nemigen tudtok személyesen találkozni, ami esetleg újraélesztené a lányban irántad az érdeklődést. Feltételezem, hogy a lány idősebb is nálad egy-két évvel. Annak ellenére, hogy a táborban együtt voltatok, nem ismeritek jól egymást, nem tudhatod, hogy van-e már ellőbről szimpátiája. Nem jó jelnek tartom,

hogy minden kapcsolatteremtési próbálkozásod sikertelen volt, egyik üzenetedre, leveledre se válaszolt. Ezek szerint ennek a kapcsolatnak nemigen van jövője! És ezt lassan el is kell fogadnod. Amit még megtehetsz, hogy még egy levelet írsz neki, amiben megírod neki, hogy mennyire csalódtál benne, hogy még levelezni sem akar veled. Te őt jobban meg szeretted volna ismerni, és ha mást nem, levélben szeretted volna tartani vele a kapcsolatot. Ha erre a leveledre sem válaszol, nincs más, el kell raktároznod a lány iránti vonzalmadat, és ezzel együtt a közös táborozás élményét is a legszebb nyári emlékeid közé. Biztos vagyok benne, hogy nagyon gyorsan egy másik lányon fog megakadni a szemed, az fogja megdobogtatni a szíved és lekötni a gondolataidat, aki a közeledben van.

Jelige: „Szerelem”

Kedves Bizalmas sorok!

14 éves barátnőnk vagyunk. A gondunk – a szerelem! Pontosabban az, hogy a barátnőmnek már egy jó ideje tetszik egy fiú, akivel nem hajlandó szóba állni. Én úgy látom, hogy azért, mert félénk természetű. Ha meg még a fiú osztálytársai is ott vannak, teljesen lebénel. Én biztosan tudom, hogy tetszenek egymásnak, mert mindkettőjüket jól ismerem, de a helyzet sosem úgy alakul, hogy mindketten fölbátorodhatnának, hogy meg merjenek szólalni egymás társaságában. Kérlek, mondd meg, hogyan lehet olyan helyzetet kerekíteni, hogy egymásra találjanak, amikor elindulhatna közöttük valami?! Mindketten szenvednek magukban és mellettük én is, mert a barátnőmről van szó. Hogyan segítsék rajtuk?

Válasz:

Azt hiszem, hogy a mitológia világában igazi Ámor lennél, vagy más néven Cupido („kupido”). A leveledet olvasva egy régi sláger kezdett el forogni a fejemben, hogy „Azért vannak a jó barátok...”. Én úgy látom, hogy a problémának is ugyanez a megoldása: azért vannak a barátok, hogy amikor szükség van rá, többek között, kisegítsék egymást. Amit segítőként megtehetsz, hogy olyan programot kezdeményezel, olyan közös programot szervezel/szerveztek, ahol egy csapatban lehettek. Te biztosan tudod, hogy kik azok, akiket össze lehet hozni mind a két oldalról. Ha ilyen közös program van, nincs más, együtt kell lenniük. Ilyenkor egymás szeme előtt lesznek, és beszélniük is kell egymással, akármiről is van szó. Társaságban, csapatban minden könnyebben megy, minden oldottabb, mert véd a társas háló. Ilyen helyzetekben van elegendő idejük arra, hogy feltűnés nélkül megfigyeljék egymást, és ugyanígy különösebb feltűnés nélkül együtt lehetnek. Ha van üzenni valójuk egymásnak, a barátokon keresztül könnyen megtehetik. Utána meg már szóba állni is könnyebb. Gondolj arra, hogy minden kezdet nehéz. Ti, lányok pedig nagyon ügyesek tudtok lenni a titkos szervezkedésben. Egy kis kreativitás, tervezés, bátorság és ügyeskedés és az, hogy együtt vagytok az iskolában, biztosan eredményes lesz. De azért az iskolai feladatokról se feledkezz, feledkeztek meg!

Az Aha pillanat varázsa

Tíz százalék tehetség, 90 százalék munka. A jelenleg uralkodó tudományos nézet szerint egyáltalán nem az intelligencián múlik, hogy ki visz véghez nagy dolgokat, sokkal inkább függ ez a személyiségjegyeiktől. Jó hír, hogy mindez tanulható. Habár Einstein már fiatalon is kiemelkedett a kortársai közül, egy új könyv megkérdőjelezi azt, amit eddig az IQ mindenhatóságáról gondoltunk, és azt állítja, hogy a felnőttek segíthetnek szinte valamennyi gyereknek „tehetségessé” válni.

Pár héttel ezelőtt, tragikusan fiatalon, a negyvenes éveinek elején elhunyt Maryam Mirzakhani. A hírekben zseniként szerepelt, ő volt az egyetlen nő, aki megkapta a Fields-érmét, amit a matematika Nobel-díjának is neveznek, és 31 éves kora óta volt a Stanford Egyetem professzora. Az iráni születésű tudós tinédzserkora óta sorra nyerte a matematikai aranyérmeket. Teheránban született, egy háromgyerekes, középosztálybeli családban, az apja mérnök volt. Az egyetlen rendkívüli dolog a gyerekkorában az Irakkal vívott háború volt, ami eléggé megnehezítette az életet. Felsőbe egy erősen válogatott körnek fenntartott leányiskolába járt (vagyis jól megszürték, hogy ki kerülhet be), de a matematika továbbra sem tartozott különösebben az érdeklődési körébe. Szerette viszont a regényeket, és mindent elolvasott, ami a keze ügyébe került. Ami a matekot illeti, egészen addig nem mutatott iránta semmiféle érdeklődést, amíg egyszer csak a bátyja meg nem mutatott neki egy híres matematikai problémát egy magazinban, ami elbűvölte, és teljesen beszippantotta őt.

Az új kutatási eredmények szerint az intelligencia egyáltalán nem minden, az agy formál-

ható, folyamatosan új idegpályák épülnek ki, és az IQ egyáltalán nem állandó. Einstein, akinek a neve ma már a zsenialitás szinonimája, egyértelműen kíváncsi, és eltökélt jellem volt. Gyerekkorában küzdött az elutasítottsággal, de semmi sem szegte a kedvét. Azt gondolta talán, hogy ő zseni vagy tehetség? Hát nem. Egyszer azt írta: „Nem igaz, hogy olyan okos vagyok, egyszerűen hosszabb ideig foglalkozom az egyes problémákkal. A legtöbben azt mondják, hogy az intellektus teszi a nagy tudóst. Nincs igazuk: a jellem.”

És mi a helyzet Mirzakhannal? Ő szintén állandóan kíváncsi volt, és izgatta, hogy mi történik. Az egyik kommentjében tökéletesen összefoglalta: „Persze, hogy a legkielégítőbb dolog az Aha pillanat, a felfedezés izgalma, és az élvezet, amikor megértesz valami új dolgot – az érzés, amikor a domb tetején állsz, és tökéletesen tisztán látsz. De az idő nagy részében a matematikával foglalkozni inkább olyan, mint egy hosszú gyalogtúra úttalan utakon, ahol egyáltalán nem látszik, merre van a cél.”

TESZT

Fedezd fel az erősséged!

1. A barátaid rendszeresen járnak hegyet mászni, és egyszer téged is elhívnak túrázni. Hogy reagálsz?

- a) Nagy kihívás, de miért is ne? (1)
- b) Előbb minden részletről kifaggatom őket, utána döntök. (2)
- c) Nemet mondom, tudom, hogy csak feltartanám őket. (3)

2. Ha tanácsot kérnek tőled...

- a) Félek, hogy nem tudok megfelelő segítséget nyújtani. (3)
- b) Örülök a bizalomnak.
- c) Azonnal van egy okos tippem. (1)

3. Új osztályban kezded az iskolaévet. Mivel nyugtatod magad az első nap előtt?

- a) Most mindenkinek megmutatom, mire vagyok képes! (1)
- b) Ők is csak tanulók, mint én. (2)
- c) Majd túl leszek rajta. (3)

4. Azokat, akik túl sokat képzelnek magukról...

- a) Eleve ellenszenvesnek találom. (2)
- b) Nem szabad komolyan venni. (1)
- c) Mindig csodálattal nézem. (3)

5. Te tartasz beszámolót az osztály előtt. Mitől félsz a legjobban?

- a) Attól, hogy nem váltom be a hozzám fűzött reményeket. (3)
- b) Attól, hogy váratlan dolog történik. (1)
- c) Attól, hogy leégek. (2)

6. Megdicsérik a saját készítésű ételedért. Mire gondolsz?

- a) Biztos valami hátsó szándékuk van, ezért bókolnak. (3)
- b) Egyáltalán nem találom rendkívülinek azt, amit ők igen. (2)
- c) Jó érzés, hogy észreveszik, ha valamiben jó vagyok. (1)

Értékelés

6 és 9 pont között

Tisztában vagy az erősségeiddel és bízol önmagadban. Az új kihívásokkal magabiztosan megbirkózol, ám rögtönzéseid és hirtelen döntéseid közben hajlamos vagy kicsit túlértékelni a képességeidet.

10 és 14 pont között

Pontosan tudod, miben vagy jó, és felismered a saját határaid is. Ezért vagy képes úgy kihasználni a lehetőségeket, hogy közben nem vállalod túl magad.

15 és 18 pont között

Nem nagyon bízol önmagadban, mert nem tudod igazán, mire elegendők a képességeid. Próbáld ki magad gyakrabban azokban a helyzetekben, amelyek örömet szereznek, így megtapasztalhatod, hogy a tudásod sikerre is vezethet.

Jó megfigyelő vagy-e?

Az életben való boldogulás egyik feltétele a jó megfigyelés. A nomád életet élő népek és a pásztoemberek ma is kitűnő megfigyelők, a városban élő ember viszont lassan elveszti ezt a képességét. Mindenki-ben szunnyad ez az adottság, és egy kis gyakorlással bárkiből lehet jó megfigyelő. A következő megfigyelőjátékok gyakorlása ugyanakkor kellemes szabadidőprogram is lehet.

1. A megfigyelőjáték legegyszerűbb módja, ha egy asztal közepére különböző tárgyakat helyeztek, számuk 10-től 24-ig terjedhet. A tárgyakat meghatározott ideig – 3-2-1 percig – figyelitek. Ezt követően a tárgyakat letakarjátok egy kendővel, és ugyancsak meghatározott idő alatt – 4- 3-2 perc alatt – emlékezetből leírjátok a látott tárgyak nevét. A próbát az állítja meg, aki egyperces megfigyelés alapján 24 tárgyból 2 perc alatt legalább 12 tárgy nevét leírja.

2. A rohammegfigyelést 2 csoport játssza. Egy-egy sapka alatt 50-60 lépés távolságból 10-12 ugyanolyan tárgy van. A csoportok tagjai szembefutnak egymással. A két szemben lévő vonalról egymásután indulnak a gyerekek. A sapkáig futnak, felemelik, megfigyelik, visszafutnak és 2 perc alatt leírják, amit láttak. Az a csoport nyer, amelyik összesítés szerint a legtöbb tárgyat megnevezte.

3. A kirakat-megfigyelést testvérek, barátok játszhatják. Közösen elmennek egy kirakathoz, s 3 percig figyelik. Hazaérve ki-ki felírja, mire emlékszik.

4. Szagló, ízlelő, halló, tapintó megfigyelés. A játékvezető mindenkinek beköti a szemét, majd sorban mindenkivel szolgáltatta, ízlelteti, tapintatja a különböző tárgyakat, zörejeket figyeltet meg, pl. labda elkapása, csengő, léptek nesze, kopogás stb. Az nyer, aki a legtöbb tárgy nevét le tudja írni.

5. Távbeszélő megfigyelés. Álljatok háttal a telefonnak, miközben valaki tárcsázzon egy számot. A hangból állapítsátok meg, milyen számot tárcsáztak. (Egykét számmal lehet kezdeni.)

6. A gépkocsimegfigyelő játéknak számtalan formája van. Pl. különböző márkák, színek, formák, rendszámok stb. Bizonyos ideig figyeljétek a forgalmat. Ki tud a legpontosabban beszámolni? Ha találatok vagytok, magatok is kitalálhattok újabb megfigyelési játékokat.

Nem nehéz: varázsoljuk el környezetünket!

Vannak, akik egy szimpla mosollyal mindent el tudnak intézni. Szeretnél te is közéjük tartozni? Segítünk, hogy mindenkit le tudj venni a lábáról.

Szentelj mindenkinek figyelmet!

Ha megpróbálsz odafigyelni az emberekre, akkor biztos ők is odafigyelnek majd rád. Szentelj kellő figyelmet beszélgetőpartnerednek! Mindenkinek fontos, hogy amikor beszél, figyeljenek rá, meghallgassák. Ezt a tulajdonságot igazán értékelik az emberek.

Érdeklődj!

Lehet, hogy az elején kicsit nehéz őszintén megkérdezni, hogy: „Hogyan telt a hétvégéd?”, de később igazán könnyen megy majd. Ha meghallgatod, kérdezzétek a társaid, akkor sok új barátot tehetsz szert. Lényeges, hogy ha már egyszer kérdeztél, akkor végig tartsd a szemkontaktust, és te is mondj véleményt a hallottakról! Egy ilyen személyi társaságban az emberek különlegesen érzik magukat, az az érzésük támad, hogy igazán fontosak valakinek.

Legyél természetes!

Fontos, hogy magabiztos legyél, tisztában legyél az értékeiddel. Ne játsz meg senkit, csak bátran add önmagad!

Ne gúnyolódj!

Ne határold el magad senkitől, senkivel se bánj lekezelően, és még véletlenül se tegyél sértő megjegyzéseket másokra!

Kérj és adj!

Ha nem kérsz sokat, és nem túl gyakran, akkor a másokhoz intézett kérések igazán nem számítanak cikinek. Természetesen fontos, hogy a kapott segítséget vissza is add: ha hozzád fordulnak, mindig segíts!

Becsülj meg mindenkit!

Lehet, hogy „csak” egy bolti eladó és lehet, hogy „csak” egy hajléktalan, de attól még ő is ember, tele álmokkal és vágyakkal. Ha mindenkit elismersz veled egyenrangúnak, akkor téged is inkább felfelé helyeznek majd a ranglétrán.

Ne akarj mindenáron a központban lenni!

Nem muszáj, hogy állandóan rólad beszéljenek, mert így kel szárnyra a legtöbb pletyka. Inkább az eredményeiddel, kedvességeddel hívd fel magadra a figyelmet, ne feltűnősködéssel.

Nevetess meg másokat!

Vedd észre, ha valakinek rossz napja van, és dobd fel valamivel! Mindig legyen a tarsolyodban pár poénos sztori és vicc.

Legyél egyedí!

Alakítsd ki saját stílusod, mely csak rád jellemző! Ne félj merész lenni, de mindig maradj a jó ízlés határain belül. Használj bátran vidám színeket és kiegészítőket! Ezek nemcsak a te hangulatodat, hanem a környezetet is feldobják.

Mindig legyél ápoltt!

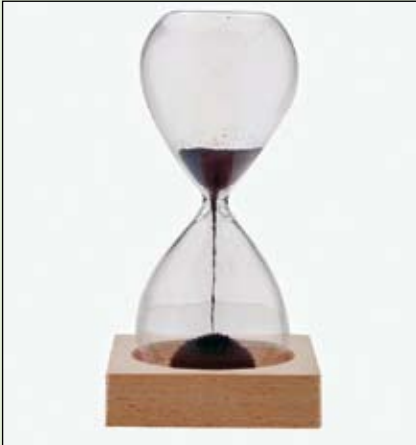
Nem muszáj tökéletesnek lenned ahhoz, hogy elismerő pillantásokat kapj. Az ápoltság azonban egyszerűen elengedhetetlen. Mindig ügyelj rá, hogy kellemes illatod legyen! Fontos a rendszeres arc-, test- és hajápolás is.

Nevezz magadon!

Bármikor előfordulhat, hogy cicis helyzetbe kerülsz. Kezeld lazán az ilyen szituációkat, és nyugodtan nevezz magadon! Sokkal jobban jössz ki a helyzetből, mintha elpirulnál és hanyatt-homlok menekülnél a helyszínről.

A nyáron biztosan nem veszekedtél az órával, hiszen többnyire akkor kéltél, amikor kedved tartotta. A tanévkezdéssel azonban minden megváltozik.

Az órákkal foglalkozunk az alábbiakban. Az emberek már évezredekkel a modern órák megjelenése előtt is mérni szerették volna az időt. Korán felismerték, hogy az egyenletesen égő láng mindig azonos mennyiségű vi-

A homokóra régen valóban időmérésre szolgált, manapság inkább dísz

Időmérés régi módra

aszt használ el, ami lehetővé teszi a gyertyák, kandócsok és olajlámpások alkalmazását az idő mérésére. Az ősi Kínában megcsomózott, olajjal átitatott kötelekből készítették az „órát”. A csomók egyenlő távolságra voltak egymástól, így a kötelek meggyújtásakor mindig azonos ideig tartott egy-egy csomóköz elégeése. Később jelzésekkel ellátott gyertyákat is használtak. Ahogy az égő gyertya fogyott, és elért egy meghatározott jelzést, le lehetett olvasni az eltelt időt. Olajlámpásokat is alkalmaztak óraként. Az átlátszó olajtartályon a függőleges skála mindig jelezte az olaj szintjét. Mivel a lámpa mindig ugyanannyi mennyiségű olajat fogyasztott, a folyadék szintjéből tudni lehetett a lámpa meggyújtása óta eltelt időt.

Hasonló elven működött a homok- és a vízóra is. A vízóra két olyan edényből állt, amelyet egymással cső kötött össze. Jól lehetett látni a vízszint magasságát, a folyadék mennyisége alapján az idő elteltére is lehetett következtetni. Néhány afrikai országban a mai napig nem ritkaság az ilyen „óra”, de az olcsó karórák egyre inkább kiszorítják őket.

Az éjféli imádság idejének mérése: lássuk, hány „gyertyáni idő” telt el. Olykor a gyertya fénye egy vízszintes lécre esett

Fura bringák

Síkságjak vagyunk, így természetes, hogy iskolába, munkára járjunk bicajjal, s a nyári kerékpártúrákat se hagyjuk ki. Jó, de milyen legyen az a jármű? Egykor a Puch volt a divat, aztán a Rog, mostanában igen gyakran a Capriolo márkanevet halljuk. Valójában ennél sokkal nagyobb a választék, csak utána kell járni. Mert furábbnál furább kerékpárok léteznek! Kezdvé a City-bike-októl, melyek általában 3–5 fokozatúak, a hátsó kerékagyba beépített váltóval készülnek, lefedett láncsal, nehogy a nadrág vagy a szoknya bepiszkolódjon. Régebben még a hátsó kereket is háló borította, ez azonban mostanság már valóban nem divat. Divat viszont a terepbicaj, avagy Trekking-byke, mely nem bevásárlásra, hanem inkább az aszfalton kívüli bringázásra készült. A Mountin-byke (hegyi bicaj) ennek a brutálisabb változata, sokfokozatú külső sebességváltója elvileg azt is lehetővé teszi, hogy a legmagasabb, legmeredekebb hegyet is megmásszuk vele.

Lássunk tehát néhány érdekes városi kerékpárt!

Trek – vastos kerékpárgumival

Citystorm: a zárat és a lámpát az alumíniumvázba integrálták a tervezők

Vintage Ultra: a City- és a Trekking-Byke ötvözete: nyolcsebességes váltó, rugós villa, bőruülés és kormányburkolat

REJTVÉNY

1	2	3	4	5	6	7	8	9	
10								11	
12						13			
14				15	16	17			
18		19							
20		21		22				23	
	24		25	26		27			
28	29		30	31					
							32		

Keresztrejtvény

- Hallom, voltatok Velencében. Hogy tetszett?

- ...
(A választ a rejtvényben talárod.)

Vízszintes sorok: 1. A válasz első része, 10. Életre képes, 11. Sok Á, 12. Piroska, 13. Les betűi, 14. Első hegedűs, 15. Bútorfajta, 18. Latin kötőszó, 19. Pl. az akác, a hárs stb. is ilyen növény, 20. Nátrium és szelén vegyjele, 22. Radnóti Miklós, 23. Ő szerbül, 24. Rossz szerbül, 26. Megvehető, 28. A tetejére kissé régiesen, 30. Ő írta az Iliász és Odisszea c. költeményt, 32. Női hangnem.

Függőleges sorok: 2. Tévesen írta, 3. Terézke, 4. Zongorát hangol, 5. Szekér része! 6. Csurgó, 7. Gyökér, 8. Telesport, 9. Nyakbavaló, 13. Ilyen jog is van, 16. Létrehoz, 17. Illem betűi, 21. 10 x 10, 23. Fogkrémárka, 25. Ragasztófajta, 27. Mátka, 29. Tojás németül, 31. Mohol vége.

Betűrejtvények

1

A

CS ÉV

2 S

2

CS T
D BA

3

VA L^B
 A

4

T K
LÉ O Y

Skandináv rejtvény (24.)

A Magyar Tudományos Akadémia megalapítójának nevét és három fő művének címét rejtettük el a rejtvényben

	ILION	ISMERETLEN ÉGITEST ELŐVIGYÁZATOS	KÖNYÖRÖG	ÉSZAK	ÉHSÉG	ANCSA	SZÜLŐ FORDÍTVA
	GRAMM		LŐCSEMEGE		CETLI	LATIN KÖTŐSZÓ	
	ISKOLÁSKOR ELŐTTI INTÉZMÉNY			ÉRD ELEJE	TIZEN-ÉVES		
	IGEN NÉMETÜL RAKODIK		KUTYA-TARTÁSDÚ RANG-JELZŐ	PARÁNYI RÉSZ	MAJDNEM SÓS	NAGY KOSÁR A KÁVICS IS EZ	
KÖRHÁZ JELE	LÁM	FOLYÓCSKA A MŰLT IDŐ JELE	FATÖNK				TEMPUS
ÍRÓ-FOLYADÉK				O. L.	A 3. SZEMÉLY N. N. U.	4	ILKA
NEM PUBLIKUS KÖTŐSZÓ		ÉSZAKI FÉRFINEV ÁZO FORDÍTVA		ÍRTA VOLT (ÉK. H.)		KALAP RÉSZE	
		ÚJVIDÉKI VÁROS RÉSZ KERTET MŰVEL				NÁLA LEJEBB NYOM PÁROSAI	
	VATIKÁN	NAGY VARÁZSLÓ (ÉK. H.) EGY	DEHOGY	SUGÁR	MŰSZÁL		
			GAUS	FEL ÖT	EGY		
							NORD

Megfejtések: Keresztrejtvény - TETSZETT, CSAK SAJNOS ÉPPEN ÁRVIZ VOLT, Betűrejtvények - 1. CSABA FÉLÉVES, 2. CSALÁDBARÁT, 3. VALÓBAN, 4. TALÁLÉKONNY, Skandináv rejtvény - GROF SZÉCHENYI ISTVÁN, HITEL, VILÁG, STÁDIUM

Mosolyogni jó

Mindenkinek szép a mosolya. A mosoly a legegyetemesebb emberi gesztus, egyszerűsége ellenére sokatmondó. Te vajon felismered-e az őszinte mosolyt, és képes vagy-e megkülönböztetni az erőltetett vigorgástól?

Mindenki tudja, hogy mosolyogni jó. Még ha rossz is a kedvünk, vidámabbak leszünk, ha ránk mosolyognak. Pszichológiai kutatások mutatják, hogy a lelkiállapot hatással van a test fizikai állapotára. Bánatot, szomorúságot, stresszes idegállapotot, rengeteg mindent okozhat.

Tudtad-e, hogy a nevetés számos olyan folyamatot indít el a szervezetben, amiktől jobban érzed magadat. Például az adrenalin szétárad a testedben, emelkedik a vérnyomásod, majd később az átlagos alá esik, majd 45

percig ugyanazon a szinten marad. Megindul az endorfin- és szerotonin hormonok termelődése, miközben a stresszhormon csökken. Tudtad-e, hogy a jóízű nevetés edzésben tartja az arcizmokat is, így megakadályozza a bőr idő előtti elöregedését. Lányok, a recept egyszerű: sok nevetés, kevés ránc! Ezenkívül méregteleníti a szervezetet és serkenti az immunrendszert.

Tudtad-e, hogy a mosolyod jó hatással van a környezetedre is? Figyeld meg ismerőseidet, akik kevés önbizalommal rendelkeznek, csak azokkal tudnak igazán feloldódni és nevetni, akik közel állnak a szívükhöz. A sokat emlegetett pozitív gondolkodás pedig, melynek fontos része a mosoly, nem más, mint az önmagaddal, környezeteddel, barátainnal, tanárainnal kialakított jó viszony, harmónia.

Ne félj tehát a mosolytól, hiszen nemcsak szebb leszel tőle, de lelked is vidámabb és fiatalabb lesz!

A mosoly

A *mosolyog* szó 1416-tól ismert a magyar nyelvben, a *mosoly* pedig 1763 óta, a nyelvújítási szavak legrégebbi rétegébe tartozó elvonás. Gondoltad volna, hogy a mosolyog igében a *-ly* egykori gyakorító képző lehet? Vagyis már elődeink is tudták jól: érdeemes minél gyakrabban jókedvűnek lenni.

Emotikon a mosolyikon

- A nevetés, az öröm vagy éppen a bánat jeleként ma emberek milliói használják a számítógépes és a mobilkommunikációban a smiley-jeleket. A smiley egy mosolygó arcot jelképező karika két pontszemmel és egy száját jelentő görbe vonallal, általában sárga színben. Az eredetijét Harvey Ball találta ki 1963-ban egy biztosítócég számára.

- Scott Fahrman immár 30 éve kutatja a mesterséges intelligenciát, a neurális hálózatokat, a beszéd felismerést a Carnegie Mellon Egyetemen. Az 59 éves, elismert informatikus mégsem a munkájával szerzett világhírre vet, hanem a jel megalkotásával. A szakember 1982-ben olyan szimbólumot keresett, amelynek segítségével az ember jelezheti a világhálón a vicceket.

- Az interneten a smiley-k azért terjedtek el, hogy pótolják a beszélgetés során az arckifejezéseket, gesztusokat, amik nélkül a mondanivaló néha félreérthető. Ezek összefoglaló elnevezése emotikon (emóció + ikon), de ehelyett sokszor a smiley szót használják.

- A smiley-kat mindenki megérti. Annak ellenére, hogy az alapikonokat (ábrákat) többnyire nemzetközi ábrázolásként fogjuk fel, elég sok helyi, az adott kultúrára, országra vagy internetes oldalra jellemző smiley is van.

Csak szép fogsorral szép a mosoly

Minden gyerek tudja, hogy a sok édesség bizony nem tesz jót a fogaknak. Valójában nem az édesség támadja meg a fogakat, hanem a savak, melyek a benne levő cukorból keletkeznek. A nyál kémhatása közel semleges (pH=6,8). A lebomló cukormolekulákból különböző savak, így például tejsav is keletkezik, melynek következtében a szájban savassá válik a kémhatás (a pH csökken). Savas közegben a fogzománc sérülékennyé válik és elindulhat a fogszuvasodás.

A tudósok ma már a fogakban levő ólom, stroncium és más elemek jelenlétéből következtetnek a fog tulajdonosának életvitelére, előhelyére. A fogak összetétele függ az ivóvíztől, az elfogyasztott növényektől. A fogak kémiai összetétele még a népvándorlásról is információt szolgáltat.

Hisszük, hogy a fogkrémek védik fogainkat. Mégis jól kell választani, és odafigyelni, mit tartalmaznak. Az alábbi táblázat segít az eligazodásban.

AQUA	víz
sorbitol	szorbit, a D-glükózból előállítható cukoralkohol, édesítőszerként használják
hydrated silica	kovasav
urea	karbamid H ₂ N-CO-NH ₂ , használják a gyógyszeriparban, műtrágyaként és sertések hizlalására is, mert belőle a szervezetben aminosavak keletkeznek
propylene glycol	propilén-glikol
sodium lauryl sulfate	a laurinsav C ₁₁ H ₂₃ COOH nevű zsírsav sója, sűrítőanyag és emulgeátor
aroma	ízanyag, emiatt nem köpjük ki a fogkrémet, a pontos összetételt nem mindig verik nagydobra
cellulose gum	cellulózszármazék, állományjavító
sodium monofluorophosphate, sodium fluoride	nátrium-monofluór foszfát és nátrium-fluorid (NaF) ilyen formában tartalmazza a fluoridot a fogkrém
salvia officinalis	orvosi zsálya, mely gyulladáscsökkentő hatású
panthenol	szerves alkohol, a szervezetben B5 vitaminná (pantoténsav) alakul
sodium saccharin	olcsó édesítőszer, a C ₇ H ₅ NO ₃ SNa · 3H ₂ O szerves vegyület, mely a cukornál 500-szor édesebb, az újabb édesítőszerekben már ritkán alkalmazzák
methylparaben, propylparaben	a parabansav két észtere
sodium benzoate	nátrium-benzoát, elterjedt tartósítószer, ezen a néven kapható papírtasakos kiszerelésben savanyúságok készítéséhez is
ci 77891	titán-dioxid (TiO ₂), a fehér szín biztosítója

Figó, Ronaldo és Beckham állnak a mennyország kapuja előtt. Szent Péter nyit ajtót. Figóhoz fordul és kérdezi tőle:

- Mondd fiam! Szerinted mivel érdemelted ki az örökkévalóságot?

Figó így válaszol:

- Én egy művész vagyok. Az én példámon felnöve lesznek a tehetséges fiatalok nagy focisták, és így megmentettem őket a bűnözéstől.

Szent Péter elismerően bólint. Ronaldo kerül sorra, ugyanazt a kérdést kapja. Ő találóan így felel:

- Amikor focizom, mindenkit egyenlően kezelek, nem teszek különbséget az emberek között az etnikai hovatartozásuk miatt. Egy riói srác ugyanolyan nekem, mint egy madridi szupersztár.

Szent Péter ismét elismerően bólint. Végül Beckhamhoz fordul:

- Feltételezem, fiam, te csak a labdádért jöttél!

- Miért nem kapott jogosítványt a gepárd?

- Mert nem állt meg a zebránál.

- Hogy nevezik a rovarok edzőtermét?

- Légykondicionáló.

- Ki a mosómedve eszményi társa?

- A teknősbéka.

- Hogyan köszönnek egymásnak a villámok?

- Csapj bele!

- Doktor úr, az utóbbi időben olyan feledékeny vagyok.

- Körülbelül mióta?

- Mit mióta?

- Mi lehet rosszabb a torokfájós zsiráfnál?

- A lúdtalpas százlábú.

- Hogy legel a fejetlen tehen?

- Éppen úgy, mint az, amelyiket már megfejték.

- Bácsi kérem, ez itt az elveszett tárgyak irodája?

- Igen, kisfiam. Mi veszett el?

- Hát én.

- Miért megy a kátrány focimeccsre?

- ???

- Szurkolni.

- Hogy hívják Beckham magyar barátnőjét?

- ???

- Mencs Eszter.

Szeretem az extrém sportokat, mert közben rengeteg új barátot ismerek meg: mentősöket, baleseti sebészeket, gyógytornászokat és kedves embereket, akik kihívták a mentőket!

Kovács kérdi a haverját:

- Miért sántítasz?

- Semmiség, egy szimpla focibaleset!

- Nem is tudtam, hogy szoktál focizni.

- Nem is. Csak tegnap kikapott a válogatott, és mérgemben belerúgtam a tévébe.

Az állatkertben a félelmetes oroszlán ketrece előtt a kis Peti megszeppenve kérdi:

- Mondd, apu, ha kettőnk közül valamelyikünket megeszi az oroszlán, hányas busszal kell hazamennem?

Bölcsességek a testmozgásról

1. Ha azt akarta volna az Isten, hogy meg tudjuk érinteni a lábujjainkat, akkor közelebbre növesztette volna őket.

2. Bebizonyították, hogy minden kilométer, amit futással töltünk el, egyetlen perccel meghosszabbítja az életünket. Ez azt jelenti, hogy kilencven éves korunkban még öt és fél hónapot tölthetünk el egy szociális otthonban...

3. Kora reggel kell elkezdenünk a tornázást, amikor az agyunk még nem tudja, mit is csinálunk.

4. Mindnyájan kockás hasizmokkal rendelkezünk, csak sajnos a legtöbbünknek a hasa elrejtje ezeket a kockákat.

5. Végezetül pedig: ha mindennap tornázol, sokkal, de sokkal egészségesebben fogsz meghalni.

Nyelvtörők

- * Elöl megyen hat bak, utána megy hat pap. Hatot ütött, bakot ütött, hatot, bakot bottal ütött hat pap.
- * Föld bömből, döbörög, ördögökhöz könyörög.
- * Kedden kedvem kerekedett kocsikázni. Kocsikázás közben Károly kocsisom keze kitörött, kérem kedves Katica kisasszonyt, küldjön kilenc kiló köleskását Károly kocsisom kitörött kezére.
- * Tekerjetez emerre, ne legyetek leverve, jelenjetez meg egyes helyeken kedves emberekkel, legyen eszetez, de nevessetek rengeteget, rendesen szeressetek, keressetez eleget, de legyetez emberek.
- * A szamaránál is szomorúbb Szemere sem szerzett hamarább számárlány szamarat szomorú samara számára, ezért sok szomorú számárkönyny szemerkélt a számárnál szomorúbb Szemere szomorú samara szeméből.
- * Azt mondták a hatalmasok: akinek a hat alma sok, az már ahhoz hatalmas ok, hogy ne legyen hatalma sok!
- * Netán platán, netán palánta, netán tán platánpalánta?

SZÓLÁSMAGYARÁZAT

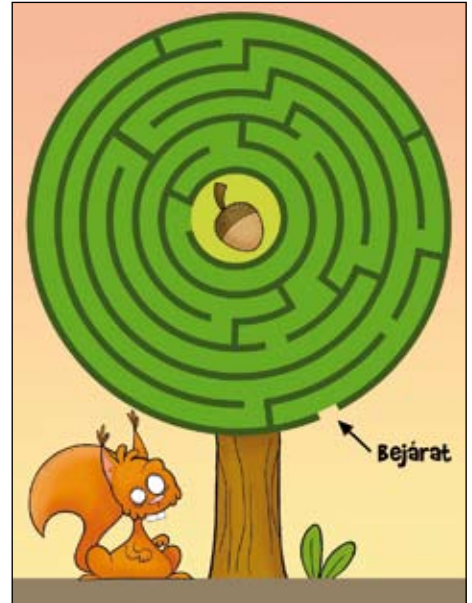
Szerencsés csillag alatt született

Az emberiség legősibb babonái közé tartozik, hogy a csillagok az emberi sors irányítói. Ennek a hiedelemnek a gyökerei visszanyúlnak abba a korba, amikor még a primitív vallások az égitesteket, köztük a csillagokat is istenekként tisztelték. Úgy vélték, hogy az üdvözült, tehát a jó, és az elkárhozott, azaz a rossz lelkeknek egy-egy csillag felel meg az égen. Mivel a primitív felfogás szerint a halottak lelke irányítani tudja az élő emberek sorsát, úgy képzeltek, hogy aki olyan csillag alatt született, amelynek üdvözült lélek felel meg, az egész életében boldog lesz, akinek a csillagzatához azonban elkárhozott lélek tartozik, vagyis aki rossz csillag alatt született, az semmi jóra nem számíthat, arra csupán megpróbáltatások várnak. Ez a szólás tehát babonás felfogásra vonatkozik.

Találós kérdés

Két szomszéd lakik egymás mellett, mindenkit látnak, csak egymást nem láthatják. Mi az?
Szádba teszed, mégsem eszed. Nos, mi az?
Se oldala, se fenéke, mégis megáll a víz benne.
Se hárfája, se gitárja, mégis szól a muzsikája.

Megoldás: szemek, kanál, felhő, tücsök

A mókus makkot keres. Segíts neki!

Csak helyesen!

Döntsd el: ü vagy ú?
sűr.....
gyűr.....
szörny.....
men.....
együgy.....
h.....
esk.....
irányt.....
fés.....

Számoljunk latinul!

Noha a latin egy kihalt nyelv, sok nyelvbe és tudományba beépült. Íme a számok elnevezése latinul egytől tízig, bizonyára lesz ismerős hangzású is közöttük:

1.	unus
2.	duo
3.	tres
4.	quattuor
5.	quinque
6.	sex
7.	septem
8.	octo
9.	novem
10.	decem

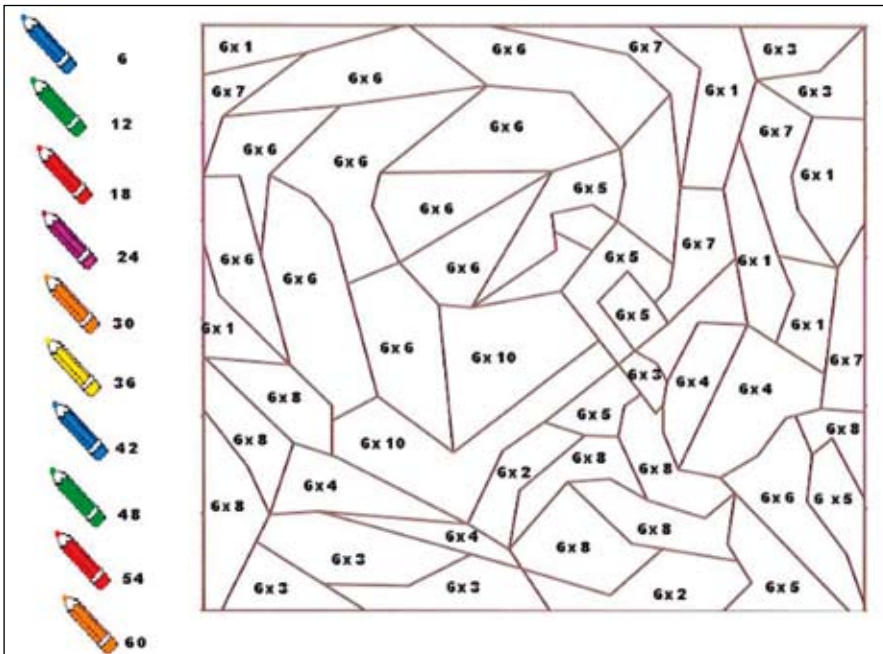
Megoldod?

Hány malacnak van ugyanannyi lába, mint 52 fecskének?

13 - 104 - 26 - 52

(ahogyan 52 fecskének is)

(Megoldás: 26 malacnak 104 lába van, mint

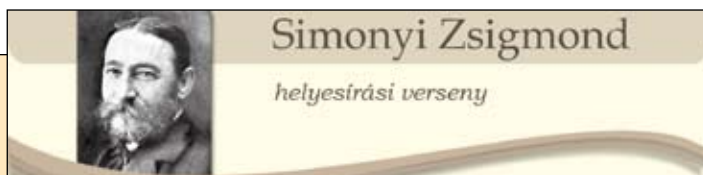
Gyakorold a szorzást és színezz!

A helyes válasszal könyvet nyerhetsz

Elérkezett az idő, hogy nyertest hirdessünk, azaz a 22. számunkban feltett kérdésre megadjuk a megfejtést, és közöljük a nyertes nevét. Először is egy rajzot láthatatok nyolc emberfejjel. Furcsamód a szájuk árulta el foglalkozásukat, amit nem is volt nehéz kitalálni. A megfejtés tehát a következő (balról haladunk jobbra, felső sor, majd alsó sor): halász, kalapkészítő, csillagász, lakatos, cipész, festő, építész, kertész. A helyes megfejtést beküldők közül a **magyarkanizsai Oláh Sámuelre, a J. J. Zmaj iskola hetedik-sére** mosolygott a szerencse. Könyvjutalmát a jövő hónap elején postázzuk.

És íme újabb feladványunk. A fotón négy szimpatikus kutyust láthattok, egy kicsit furcsa helyzetben. Mi lenne a kommentárotok? Milyen szöveget írnátok a kép alá? A legszellemesebb gondolatokat közzétesszük, a legszerencsésebb beküldőt pedig ajándékkönyvvel jutalmazzuk. Ötleiteket kíváncsian várjuk, küldjétek el mielőbb a címünkre, legkésőbb **2017. szeptember 27-éig!** Levélcímünk változatlan: **Jó Pajtás, Vojvode Mišića 1., 21000 Novi Sad, e-mail: jopajtas.szerk@magyarszo.rs** Kérjük, a nevetek mellett tüntessétek fel iskolátok nevét, az osztályt és a lakcímet is. Köszönjük!

Felhívás a Simonyi Zsigmond Kárpát-medencei helyesírási versenyre Vajdaság területén a 2017/18-as tanévre

Az Újvidéki Módszertani Központ, a Magyar Nyelvtudományi Társaság az Eötvös Lóránd Tudományegyetem Magyar Nyelvtudományi és Finnugor Intézetének támogatásával Kárpát-medencei helyesírási versenyt hirdet Magyarországon, valamint határon túli magyar lakta területeken az általános iskolák felső tagozatos diákjai számára. A verseny három fordulóból áll:

* iskolabajnokságból – iskolánként annyi diák juthat tovább a körzeti versenyre, ahány magyar tagozat van

* körzeti versenyből – a körzetekből a nyolc-nyolc legeredményesebb tanuló szerez jogot a döntőn való részvételre

* tartományi döntőből – a nyolc legeredményesebb diák utazik Budapestre.

Vajdaságban a körzeti verseny szervezői:

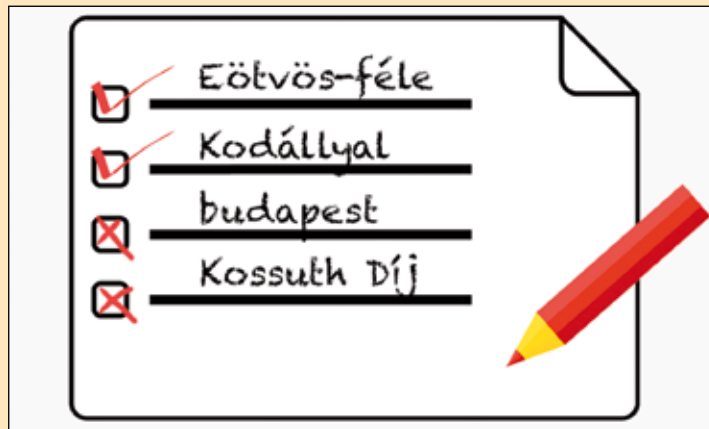
1. körzet: Szabadka, Október 10. Általános Iskola (Közép-Bácska), Körmöndi Aranka
2. körzet: Zenta, Emlékkiskola (Tiszamente), Kormányos Katona Gyöngyi
3. körzet: Torda, Ady Endre Általános Iskola (Bánság), Kovács Zsuzsanna
4. körzet: Újvidék, Petőfi Sándor Általános Iskola (Dél-Bácska), Újvidéki Módszertani Központ

Kérjük azokat az iskolákat, amelyek szeretnének részt venni a versenyen, hogy részvételüket jelezzék az umk@eunet.rs e-mail címre. A benevezési díj 300 dinár, amelyet a következő számlaszámra kell befizetni a vajdasági döntő előtt: 340-11011034-81.

Benevezési határidő: 2018. február 1.

Iskolabajnokság: 2018 márciusa, vajdasági döntő: 2018 áprilisa, Kárpát-medencei döntő: 2018. május 26., helyszíne: Eötvös Loránd Tudományegyetem, Bölcsészettudományi Kar.

A verseny országos koordinátora az Újvidéki Módszertani Központ.

A Jó Pajtás megjelenését támogatja

CIP – Katalogizacija u publikaciji
Biblioteka
Maticе srpske,
Novi Sad

82+79(02.053.2)
ISSN 0350-9141
COBIS.SR-ID
16225794

Vajdaság
Autonóm
Tartomány

Magyar
Nemzeti
Tanács

70 éves a Jó Pajtás
Vajdasági magyar gyémántlap

■ Megjelenik a tanévben minden csütörtökön ■ Első szám: 1947. január 1. ■ Alapító (laptulajdonos): Magyar Nemzeti Tanács ■ Kiadja a Magyar Szó Lapkiadó és Nyomdaipari Kft., 21000 Novi Sad, Vojvode Mišića 1., Szerbia ■ A Kft. igazgatója: **Ókrész Rozália** ■ A Magyar Szó napilap főszerkesztője: **Varjú Márta** ■ A Jó Pajtás hetilap és a Mézeskalács havilap felelős szerkesztője: **Nagy Magdolna**
■ Tördelés és grafikai szerkesztés: **Buzás Mihály** ■ Lektor: **Tóth Eszter** ■ Állandó munkatársak: **Bori Mária, Farkas Ilona, Gyarmati Balázs, Herédi Károly, Koncz Erzsébet, Lukács Melinda**
■ Telefon: 021/457-100 ■ Kéziratokat és képeket nem őrünk meg és nem küldünk vissza ■ Terjeszti a Magyar Szó Lapkiadó Kft. terjesztőosztálya, telefon: 021/557-304, e-mail: (csak lapterjesztési ügyekben) plasman@magyarszo.rs ■ Dinárfolyószámla: 160-920019-57 Banka Intesa Novi Sad (feltüntetni: Jó Pajtás előfizetésre!) ■ Előfizetés egy évre (kb. 38-42 szám) 2000 dinár (csak belföldi kézbesítéssel)
■ Előfizetés egy évre (külföldre): a postaköltség változásának függvényében (érdeklődni e-mailben) ■ Készül a Magyar Szó Kft. FORUM Nyomdájában, Újvidéken
■ Jó Pajtás az interneten: www.jopajtas.com ■ Szerkesztőségi e-mail: jopajtas.szerk@magyarszo.rs